

S^o
D-CHINOIS
Pièce
910

64 **DUY-TÂN THU-XÃ**

(Publications de la Réforme)

Cơ-quan truyền-bá « Chủ-Nghĩa Duy-Tân »

Số nhà : 43, đường d'Ariès -:- SAIGON

PHAN BỘI-CHÂU

VĂN-ĐỀ PHỤ-NỮ

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
N° 1110

*Công ty 8000 exemplaires
Bản quyền - tài sản
Saigon le 24/1/1929*

MINH-ĐỨC TÂN-DÂN

In lần thứ nhất

1929

Bié : 0 \$ 30

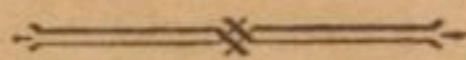
LÀM THẾ NÀO?

ANH-EM, CHỊ-EM THANH-NIÊN ! CHÚNG TA PHẢI LÀM THẾ NÀO P P P

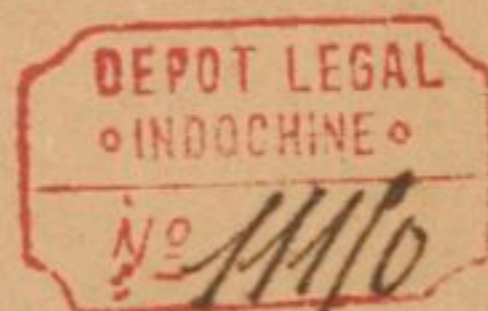
Hiện nay, tấn tuồng « Dân-tộc cạnh-tranh » càng diễn càng kịch, chủ-nghĩa đế-quốc (L'impérialisme) hầu tiến đến cực-đoan. Thế nào là chủ-nghĩa đế-quốc ?— Là một quốc-gia nào lợi-dụng thế-lực chánh-trị và quân-sự của mình để thi-hành kinh-tế xâm-lược đối với quốc-gia, địa-phương hoặc dân-tộc khác. Nguyên từ thế-kỷ thứ XIX đến nay, mấy nước mạnh bên châu Âu nhờ có máy-móc phát-minh, công-nghiệp thịnh-đạt, sức sanh-sản bành-trướng lạ thường, hàng-hóa chế-tạo ra, tiêu-thụ trong nước không hết, cần phải tìm thị-trường ở những nước công-nghiệp kém-hèn làm nơi tiêu-thụ. Mà chế-tạo hàng-hóa, phải cần đến nguyên-liệu, nguyên-liệu trong nước cung-cấp không đủ, nên lại càng cần phải chiếm lấy những nước hèn-yếu làm nơi cung-cấp nguyên-liệu, đó là cái mục-đích lớn đi chiếm thuộc-địa vậy.

Tiêu-thụ hàng-hóa là cốt đòi lấy đồng tiền mồ-hôi nước mắt, hoặc những hóa-vật có cái giá-trị ngang nhau của những dân-tộc hèn-yếu ; cung-cấp nguyên-liệu là chiếm lấy hết cả thổ-sản, cùng là lao-lực của những dân-tộc hèn-yếu làm trâu ngựa cho mình sai khiến. Nếu những dân-tộc hèn-yếu tỉnh-ngộ, tìm cách phản-kháng thì bọn đế-quốc họ làm thế nào ? — Họ đã tỉnh sớm, nên đối với nơi mà họ định chếm làm đất thực-dân, thứ nhất là họ phải vun-trồng thế-lực chánh-trị cho ưu-việt. Nếu phản-kháng, họ dùng đến võ-lực, nghĩa là họ dùng võ-lực để vun-trồng thế-lực chánh-trị cho ưu-việt, mà vun-trồng thế-lực chánh-trị cho ưu-việt là để đạt cái mục-đích chiếm-cứ thị-trường, lũng-đoạn nguyên-liệu. Có nước thì họ đề-kết mấy cái điều-ước bất-bình-đẳng để thi-hành thủ-đoạn xâm-lược ; có nước thì họ chiếm luôn làm thuộc-địa, họ nghiêm-nhiên làm chủ-nhơn-ông mà mình thì làm trâu ngựa. Họ muốn cho dân thuộc-địa không cất đầu lên mà phản-kháng được họ nữa, thì họ bày ra nhiều mưu quỷ chước thần : Họ luyện cho mình cái tư cách nô-lệ, họ làm cho tuyệt quan-niệm quốc-gia đi, cho tuyệt tinh-thần dân-tộc đi, cho tiêu-hồn đi. Bao nhiêu quyền tự-do : ngôn-luận tự-do, tư-tưởng tự-do, xuất-bản tự-do, hội-hiệp tự-do, giáo-dục tự-do, v... v... đều bị họ cướp hết, họ cấm xuất-dương, nhốt mình ở trong nước như người chủ nhà nhốt con chó, dãi mình như dãi con trâu vậy. Bao nhiêu quyền kinh-tế họ đều chiếm hết, khiến cho mình cơm không có ăn, áo không có

VẤN-ĐỀ PHỤ-NỮ

Mục-lục

I.— Địa-vị với lịch-sử của phụ-nữ.

II.— Nữ-quyền.

III.— Phụ-nữ vận-động: Mở-mang trí-thức của phụ-nữ — Liên-kết đoàn-thể của phụ-nữ — Chấn-hung chức-nghiệp của phụ-nữ — Nâng cao địa-vị của phụ-nữ — (Cải-cách những tập-quán xưa — Phế-trừ những lễ-giao hủ — Thực-hành những chủ-nghĩa mới — Độc-thân sinh-hoạt chủ-nghĩa — Cộng-đồng sinh-hoạt chủ-nghĩa — Gia-đình giải-phóng chủ-nghĩa) Giải-phóng về quyền kết-hôn — Giải-phóng về quyền chức-nghiệp — Giải-phóng về quyền gia-sản.

IV.— Kết-luận.

Tieu
8° Indoch.
930

11/10

11/10 11/10 11/10 11/10 11/10

11/10 11/10 11/10 11/10 11/10

11/10 11/10 11/10 11/10 11/10
11/10 11/10 11/10 11/10 11/10
11/10 11/10 11/10 11/10 11/10
11/10 11/10 11/10 11/10 11/10
11/10 11/10 11/10 11/10 11/10
11/10 11/10 11/10 11/10 11/10
11/10 11/10 11/10 11/10 11/10
11/10 11/10 11/10 11/10 11/10
11/10 11/10 11/10 11/10 11/10
11/10 11/10 11/10 11/10 11/10

11/10 11/10 11/10 11/10 11/10

11/10 11/10 11/10 11/10 11/10

« Cứ xem cái hình-thế “quốc-tế” ngày nay thì một việc rất khẩn-yếu là, cần phải khiến cho phụ-nữ ở Cận-đông và Viễn-đông tham-dự vào cuộc “**Quốc-tế vận-động**”. Về phương-diện Đông-dương, những dân-tộc bị áp-bách, bị lược-đoạt, đã từng bắt đầu phản-kháng kẻ áp-bách họ, yêu-cầu quyền độc-lập của quốc-dân ; cùng là phản-đối hết thảy những sự bác-tước và chi-phối về chủng-loại rồi. Đồng-thời, phụ-nữ ở Đông-dương, cũng tự trong chỗ nô-lệ tối-tăm mấy ngàn năm nay vùng-vẫy đứng dậy, vì sự khiến cho xã-hội phải thừa-nhận cái quyền “làm người” của họ mà họ yêu-cầu những quyền-lợi bình-đẳng rồi.

Phụ-nữ Đông-dương mà tham-dự vào cuộc “**Phản-đề-quốc vận-động**” thì, tức là mấy ngàn muôn quân-đội phản-đối những cái trói-buộc : “cách sinh-hoạt trong xã-hội”, “cái tập-quán truyền-thống” và “cái thiên-kiến tôn-giáo” đã lủ-lược kéo đến tham-dự vào cuộc “chiến-tranh giải-phóng” đó. »

Ấy là một đoạn trong án nghị-quyết của Phụ-nữ-bộ Đệ-tam quốc-tế (IIIe Internationale) là trung-tâm của cuộc “**Phụ-nữ giải-phóng vận-động**”.

Chữ “Đông-dương” trên kia là bao-hàm cả mấy nước Ấn-độ, Ba-tư, Nhật-bản, Trung-hoa, và Việt-nam ta v. v.

Song le, chị em Đệ-tam quốc-tế lấy chị em Nhật-bản, Trung-hoa làm đại-biểu cho chị em cả các dân-tộc ở Đông-dương, chớ chị em Việt-nam ta còn nằm trong cái trạng-thái tối-tăm, đã dám nói gì đến sự “**Quốc-tế vận-động**” ?

Chị em Việt-nam ta nếu không tự-bạo, tự-khí, gánh-vác lấy một phần trách-nhậm của nhân-loại mà muốn có một ngày kia tham-dự vào cuộc “**Quốc-tế vận-động**” ; muốn có một ngày kia, mang nổi cái “**sứ-mạng thế-giới**” vĩ-đại thì hiện nay xin nghiên-cứu và thực-hành những tư-tưởng trong quyển sách này, của cụ **Phan Sào-Nam**, bậc tiên-giác của chị em, anh em chúng ta.

DUY-TÂN THƯ-XÃ.

Thậm-chí họ thường nói rằng :
« Đàn-bà con-gái chỉ là một giồng
đồ chơi cho con-traí mà thôi ».

Thảm-hại thiệt ! Oan-khổ thiệt !
Nhưng nghĩ ra cho kỹ e cũng đáng !

Thù nhà nợ nước có một chị nào
biết đau-đớn không ? Dân khổ nòi
hèn có một bà nào biết thương xót
không ?

Giắt tay ông chồng ra khỏi
« vòng bồi-bếp » có một mụ nào
không ?

Rút chân cha mẹ ra khỏi « ngục
cu-ly » có một cô nào không ?

Thôi chẳng trách gì những việc
quá cao, quá to mà chỉ cầu cho có họ
tên ở trong pho sử.

Trót hai nghìn năm dư, tiết-liệt
góm-ghê được mấy bà Thúy-Ai ? Văn-
chương lừng-lẫy được mấy cô Hồng-
Hà ?

VẤN-ĐỀ PHỤ-NỮ

I.—Địa-vị với lịch-sử của phụ-nữ

Chúng ta muốn nghiên-cứu vấn-đề về loài người tất có một câu hỏi rằng: « Đàn-bà con-gái có phải cũng loài người hay không? » Chắc không ai trả lời rằng: « Không phải » được. Chúng ta muốn nghiên-cứu vấn-đề về quốc-dân, tất cũng có một câu hỏi rằng: « Đàn-bà con-gái có phải cũng quốc-dân hay không? » Chắc không ai trả lời rằng « Không phải » được.

Gốc vi phụ-nữ là một hạng người ở trong loài người, cũng là một suất dân ở trong dân nước. Bây giờ chúng ta muốn nghiên-cứu vấn-đề về loài người và vấn-đề về quốc-dân mà lại bỏ vấn-đề phụ-nữ, thiệt là khuyết-điểm cho nhà luân-lý, và đến khi cải-lương xã-hội, thiệt là một chốn tệ-hại rất to. Vậy nên phải lướt-lướt nghiên-cứu như sau này. Nay trước bàn địa-vị với lịch-sử của đàn-bà con-gái.

Theo học-thuyết ở Đông-phương, từ đời nhà Chu nhà Tần trở xuống thì có mấy câu cựu-học lưu-truyền. Như nói rằng: « Nam tôn nữ ty » nghĩa là: « Con trai cao, con gái thấp », « Nam qui, nữ tiện », nghĩa là: « Con trai sang con gái hèn ». Tuy thánh như ông Khổng-Tử, mà cũng có khi so-độ nữ-tử, kẻ bằng ngang với đũa tiểu-nhơn, tuy hiền như thầy Mạnh-Kha mà cũng có khi bàn-bạc trượng-phu, thời khinh-bỉ những phường thiếp-phụ. Thậm chí thói-quê tục-tệ truyền lỗi trao lằm, nhận tập-quán mà xem làm đạo thường, dựa nhân-tình mà trái cả thiên-lý, nên nỗi đàn-bà con-gái ngày nay, xử vào một địa-vị rất ti-tiện; mà những món con-trai mất thịt, những phường học-giả tai rỗng, cũng nghiêm-nhiên bảo mình là tôn và qui, mà xem loài phụ-nữ

làm thấp và hèn, cái làm ấy chỉ thực vì không nghiên-cứu lịch-sử của đàn-bà con-gái, đã không biết lịch-sử của đàn-bà con-gái, còn bàn gì được địa-vị của đàn-bà con-gái nữa đâu.

Bây giờ xin kể lý-do như sau này.

Xưa nay kể một địa-vị hạng người nào, tất nhân lịch-sử hạng người đó mà nảy ra ; vì lịch-sử có đời-dời thời địa-vị cũng theo đó mà biến-hóa. Vậy nên bàn đến địa-vị đàn-bà con-gái, tất trước phải biết lịch-sử của loài người, bởi vì một bộ-phận lớn ở trong lịch-sử loài người tức là lịch-sử của đàn-bà con-gái. Kể từ khi đầu kiệt cùng vũ-trụ, quả địa-cầu mới xuất-hiện, mà động-vật thế-giới mới phát-sinh, kể một giống gì, tất cũng một âm một dương đồng-thời sản-xuất, sự đó rất minh-bạch, tức là loài người. Vì muốn nòi giống được nảy-nở, dòng-họ được lâu-dài, tất phải nhờ công sinh-dục, mà công sinh-dục đó, tất phải hợp cả trai với gái mới có thể gây nên. Xem sử về Đông-phương, thời hai người tổ thứ nhất loài người tức là ông Bàn-Cổ và bà Bàn-Cổ, xem sử về Tây-phương, thời hai người tổ thứ nhất loài người là ông Á-Đang (Adam) và bà Hạ-Huê (Eve).

Khi đó vô-luận nước nào hoặc châu nào cũng chỉ có vài người tổ thứ nhất tức là một người gái một người trai ; hai người đó chia vai mà gánh công sinh-dục, dòng-họ nhờ đó mà nảy-nở, nòi-giống nhờ đó mà lâu dài ; từ hai mà bốn, bốn mà tám, tám mà mười sáu, cho đến thiên thiên, vạn vạn, ức ức, triệu triệu như ngày nay. Suy nguyên cho đến gốc cây nguồn nước, gầy mối là ai, mở đầu là ai, chắc là nhờ hai người tổ thứ nhất đó, tức là một người trai và một người gái.

Theo về lòng sinh-dục của tạo-hóa, theo về luật sinh-lý của triết-học có lẽ nào quý trai mà tiện gái, tôn trai mà ty gái đâu. Đến thời-kỳ tổ thứ hai, thứ ba, loài người đã sinh nở ra nhiều, khiến hỗn độn tuy tinh cở soi trống mà khuôn thiên-nhiên hay y-cựu tròn vo : ăn chẳng cần gì

lửa, uống chẳng cần gì than, ở chẳng cần gì cửa nhà, chơi chẳng cần gì đồ-đạc, nhi-nhi, nhúc-nhúc, bầy với hươu nai, mà bầy với chim-chóc. Dầu cho cái danh từ anh với em, chị với em, cũng chưa lấy gì làm phân - biệt, mà hưởng gì có bên tôn bên ty, bên quý bên tiện nữa đâu! Nhưng khốn-nạn thay! Loài người đã nhiều, thời tri-khôn ngày càng nảy-nở, vì chống-chỏi với loài muông giống độc, mà các thứ phòng-ngữ-mới-nảy ra, vì chống-chỏi với giá lạnh, nắng nóng mà các thứ vệ-sinh mới bày ra, vì dòng-giống này với dòng-giống kia ở lộn mà có bên đại với bên khôn, vì bộ-lạc này với bộ-lạc kia chia lia mà có bên mạnh với bên yếu, ăn đua nhau mà ăn thịt, mặc đua nhau mà mặc lông, ở đua nhau mà nhà cao cửa kín, chơi đua nhau mà thức nọ cách kia, vật - chất ngày càng phát-đạt thêm, thời lòng tham bụng dục của người cũng ngày càng vùn - vụt. Bây giờ mới hình - linh mà diễn ra tuồng cướp-bóc, mới hình - linh mà nổ ra tiếng thét-gầm, tiếng thét-gầm đã nổ ra thời những anh to tiếng mới bắt-nạt mấy thằng ngọng, tuồng cướp-bóc đã diễn ra, thời những bọm khéo tuồng mới ăn-hiếp mấy chú vụng. Lúc bấy giờ các bạn đàn bà con gái hoặc vì công sinh-sản quá nặng-nề, mà không thì giờ chen vào trường đua-đuổi, hoặc vì chất thiên-nhiên thường nhu-nhược mà không can-đảm đứng vào cuộc chiến-tranh. Nhân đó mà phường con-trai dã-man hung-bạo kia thấy vóc bề mình liều, chân yếu tay mềm, trở lại khinh-bĩ con-gái đàn-bà là vô-dụng; mà hưởng đương cơn cướp-bóc, hết sức tham-tàn, anh nào thua thì người với của cũng mất luôn, anh nào được thì của với người cũng lật ráo.

Đàn-bà con-gái họ cho là một giống cướp-bóc mà được ra, giá-trị phụ-nữ lúc bấy giờ không khác gì của cải với chó ngựa. Địa vị của phụ-nữ nhân vì lịch-sử mà hèn thấp đó là một cơ.

Lại còn có một cơ nữa. Từ khi loài người diễn ra tuồng cướp-bóc đàn-bà con-gái của người, thời thường thường

lo đàn-bà con-gái không đủ sức mà chống-chỏi với cướp-bóc, hai là vì đàn-bà con-gái là một cái mục-dịch-vật của phường cướp-bóc, nhân vì muốn tránh khỏi cái họa cướp-bóc đó, mới nảy ra một cái cấm-lễ cho loài phụ-nữ tức là một câu : « Phụ-nữ bất xuất khuê-môn », nghĩa là đàn-bà con-gái không được đi ra khỏi cửa buồng, đó chỉ cốt thu-dấu đàn-bà cho sâu kín. Suy cho đến nguyên-cố thì chỉ vì sợ bị cướp-bóc mà thôi, nhân đó mà địa-vị đàn-bà con-gái mới sụp vào một cái cảnh cực-khổ. Xưa đã bị người ta cướp-bóc đưa về, mà người ta không xem làm quý-trọng, nay lại vì sợ người ta cướp-bóc, mà thân phải dấu kín, lấp sâu. Trai cường-bạo đã khắp cả trong cửa ngoài đường, thời gái nhu-hoà càng phải nép ở buồng sâu phủ kín. Lúc bấy giờ địa-vị đàn-bà con-gái, mới thành ra, so với lũ con-traí một vực, một trời. Đó cũng vì lịch-sử đời Tần, Hán trở xuống mà những món bạo-quân muốn cho quyền chuyên-chế của nhà vua ngày càng cao tuyệt-mực và lại bụng dâm-dục của những phường Kiệt, Trụ, phi-tần kể chục, cung-nữ kể nghìn, như ông Tần-Vô-Đế, Tùy-Dương-Đế, thời cung-nữ kể có hàng vạn. Vì quyền vua quá nặng, nên phải nặng lây đến quyền trai, lúc bấy giờ những phường trai đua nịnh, nhờ gió bẻ măng cũng muốn mượn vua cho sừng tay áp-chế đàn-bà con-gái, mới sinh ra học-thuyết quái lạ là câu nói tam cương rằng : « Quân vi thần cương » là vua làm cương cho tôi ; « Phụ vi tử cương », là cha làm cương cho con ; « Phu vi thê cương », là chồng làm cương cho vợ. Vì câu tam cương đó mà vua bảo tôi chết, tôi phải chết, cha bảo con chết, con phải chết, chồng bảo vợ chết, vợ phải chết. Tục-ngữ có câu rằng : « Muốn nói ngoa làm cha mà nói ; muốn nói không làm chồng mà nói ». Xem như ý-nghĩa câu đó, thời làm cha có quyền được nói ngoa cho con, làm chồng có quyền được nói không cho vợ. Con và vợ đó tức là đàn-bà và con-gái, họ bưng tai nhắm mắt mà chịu người ta nói không, địa-vị họ còn gì mà nói nữa. Suy cho đến nguyên-cố, thời chỉ vì quyền vua với quyền trai cặp-kè với nhau mà thôi.

Muốn đời quyền vua lên cho đến cực cao, thời cũng phải nhắc cao quyền trai cho em-em với quyền vua mới được. Địa-vị đàn-bà con-gái một ngày càng một thấp lui, cũng là vì lịch-sử mà sinh ra thế. Trên kia là chỉ nói về địa-vị phổ-thông. Bây giờ nói về địa-vị đặc-biệt tức là địa-vị đàn-bà con-gái ta ở đời bây giờ.

Ba cái nguyên-nhân to ở trong lịch-sử, đàn-bà con-gái ta vẫn cũng bị cái ảnh-hưởng đó rất nhiều, vẫn không được cao-quí bao giờ. Những kẻ ti-tiện cho đến thậm như đàn-bà con-gái nước Tàu xưa, hoặc nước Thổ-Nhĩ-Kỳ, nước Ấn-Độ, thời địa-vị phụ-nữ nước ta còn so-se với họ chút-đỉnh. Đó cũng vì lịch-sử mà được thế này. Sử ta từ thuở thượng-cổ đã có một tục cổ, con-trai con-gái cân như nhau. Xét đời Hùng-Vương con-trai rằng Lang-quan con gái rằng Mị-nương đều được thừa-tiếp quyền cha. Và nước ta từ có sách sử, bỏ ra những lời hoang-đường không tin được thời là sử đầu thứ nhất mà lại sự-thực chắc-chắn, vẫn nói-giống người nước ta, mà cũng đàn-bà con-gái nước ta, mở mày mặt cho non-sông, lừng tiếng-tâm cho nòi-giống, xối máu với thù, liều thân vì nước, đầu-tiên chỉ có hai người con-gái, tức là hai bà Trưng; sau nữa lại có bà Triệu-Âu, bà Bùi-thị-Xuân; bà Triệu-Âu cỡi đầu voi mà đánh giặc Ngô, bà Bùi-Xuân thất cương ngựa mà xông mặt trận, thấp-thoáng trong vài ba trăm năm thường-thường có mấy chị nữ anh-hùng cũng đủ khiến cho bọn râu mày ghê-lởm, nên nòi địa-vị đàn-bà con-gái nhờ ảnh-hưởng của mấy người đó mà nhắc-nhóm được ít nhiều. Nhưng khốn-khở thay! Nết hư, tục cũ gán quá sâu, quyền chuyên-chế mới ép quá nặng, ở trong thời gia-đình trói-buộc, ở ngoài thời xã-hội dày vò, nhưng các bà các chị cũng đều chi-khí không ra gì, tài-trí không ra gì, xiềng-khóa của gia-đình không mấy người hay cỡi-lột, gông-cùm của xã-hội không mấy người hay phá tung; xem trong lịch-sử mấy nghìn năm mà những người biết tự-lập tự-cường như bà Trưng, bà Triệu, thời chẳng bao lâu, mà những người đời mày mặt cho đẹp dạ anh

trai, trau áo yếm cho thỏa lòng cậu rể, quần-quit dưới chân bác mợ mà chực ắm, xin no, nịu lưng khố anh chồng mà xách liễn, đòi gạo, hạng người đó thì hăng-hà sa số không biết bao nhiêu. Lịch-sử đàn-bà con-gái ta đã như thế, còn mong địa-vị đàn-bà con-gái nhắc tới dằm nào nữa đâu ! Vì vậy việc làng, việc họ không ai hỏi tới đàn-bà, việc nước, việc nhà không ai nghĩ tới đàn-bà ; câu « Phụ-nhân nan hóa », câu « Thập nữ viết vô » mới thành ra một đạo-lý như đinh như đá ; mà kỳ-quái cho những phường phụ-nữ, cũng bảo sao chịu vậy, không ai nghĩ địa-vị ti-tiện mà lấy làm tủi-hỗ xấu-xa.

Thậm-chí họ thường nói rằng : « Đàn-bà con-gái chỉ là một giống đồ chơi cho con-trai mà thôi. » Thảm-hại thiệt ! Oan-khổ thiệt ! Nhưng nghĩ ra cho kỹ e cũng đáng ! Thù nhà, nợ nước có một chị nào biết đau-đớn không ? Dân khờ, nòi hèn có một bà nào biết thương - xót không ? Giắt tay ông chồng ra khỏi « vòng bồi bấp », có một mụ nào không ? Rút chân chu mẹ ra khỏi « ngục cu-ly », có một cô nào không ? Thôi chẳng trách gì những việc quá cao, quá to, mà chỉ cầu cho có họ tên ở trong pho sử ! Trót hai nghìn năm dừ, tiết-liệt góm-ghê được mấy bà Thúy-Ái (1), văn-chương lừng-lẫy được mấy cô Hồng-Hà (2) ? Đó cũng biết lịch-sử đàn-bà con-gái vẫn không lấy gì vẻ-vang nên nổi địa-vị đàn-bà con-gái ta cũng không lấy gì làm sang-trọng lắm.

Như trên đã nói, chẳng qua lịch-sử đã nhỏ ti-ti thời địa-vị phải thấp le-de, xin bạn đàn-bà con-gái ta nghĩ mà ngậm-ngùi, lo mà nhức-nhối !

(1) Bà Phan-thị-Thuấn là vợ lẽ ông Ngô-Cảnh-Hoàn đời Hậu-Lê ; ông đi đánh quân Tây-Sơn, tử-trận ở sông Thúy-Ái (nay thuộc huyện Thanh-Tri, tỉnh Hà-Đông, xứ Bắc-Kỳ), người nhà được tin thương khóc, bà vẫn cười nói như thường ; có người hỏi, bà đáp : « Chết vì việc nước còn gì hơn nữa mà phải thương tiếc ». Ma chay xong, bà bận đồ đào-đổ đến chỗ chồng tử-trận dằm đầu xuống sông chết. Đời sau gọi bà là « Thúy-Ái phụ-nhân ».

(2) Hồng-hà nữ-sử, tức là bà Nguyễn-thị-Điềm, một nhà nữ-thi-hào về khoảng đầu thế-kỷ XVIII, đời vua Duy-Phường và vua Thuận-Tôn nhà Lê.

Trót một đời con gái, khi ở trong nhà thì cầm đầu mà theo cha mẹ, khi đã có chồng thì phải co cổ mà theo chồng, tới khi chồng chết thì phải bung tai gài mắt theo con, thế thì trót một đời người từ khi lọt lòng cho đến khi chết chôn, chỉ có một cái theo, không khác nào con trâu cày cứ theo chủ ruộng, không khác nào con chó săn cứ theo chủ nuôi !

..

II. — Nữ-Quyền

Xưa nay đàn-bà con-gái ta, buồng-the bếp-núc, ngoài ra có biết đâu là trời đất ; áo quần, cơm rượu, ngoài ra không biết gì là nước-non. Kia vợ dân cày, kia con kẻ khó, lủi-thủi ở chốn bùn-lầy, lao-xao ở nơi chợ-búa, thì-giờ họ qu á ít, mà trí-thức họ quá nghèo, vẫn không đáng gì trách đến họ, chỉ trách ở những hạng dựa lưng vào cha mẹ mà sẵn lốt phong-lưu, nương bóng ở ông chồng mà chia nền phú-qui, mà thì-giờ họ chỉ hao-tồn về tứ-sắc, tài-bàn, cuộc chơi nhà hát, trí-thức họ chỉ chăm vào dôi-mài sơn phấn, trau-chuốt vòng kiềng. Hỏi địa-vị họ ra thế nào, không bao giờ họ nhắc tới. To tấm, rộng tiếng, chẳng qua là nạt-dọa mấy đứa bần-cùng, búng má, trề môi, chẳng qua là kiêu-ngạo mấy người cực-khổ. Cách đàn-bà con-gái nước ta như thế, có gì là nhân-cách nữa đâu ! Nhưng có một việc rất quái-

gở lạ-lùng, gần đây mới xuất-hiện ! Cuối thế-kỷ thứ XIX, đầu thế-kỷ thứ XX, làn sóng văn-minh ở Âu, Mỹ dấy ít nhiều bọt-bèo vào Đông-Á, thịnh-linh mà hai chữ « Nữ-Quyền » mới nẩy ra ở trên mấy tờ báo, nhân thấp-thoảng ở bên tai các cô, các chị cũng có hai chữ « Nữ-Quyền ». Hỏi nghĩa hai chữ « Nữ-Quyền » là làm sao, thời cũng biết trả lời rằng : « Nghĩa là quyền của đàn-bà con-gái mình ». Hỏi quyền người đàn-bà con-gái là làm sao. Chắc không ai trả lời cho đúng được !

Theo ở trên mặt chữ mà nói, « NỮ-Quyền » nghĩa là quyền người đàn-bà con-gái cũng như « Nam-Quyền » nghĩa là quyền người con trai, nhưng xét cho đến gốc chân-lý, thăm cho đến nguồn triết-học, thời « NỮ-Quyền » với « Nam-Quyền » tất cả thu-nạp vào trong hai chữ « Nhân-Quyền ». « Nhân-Quyền » nghĩa là quyền của người mà cũng là quyền làm người. Rằng quyền của người, tức là cái quyền đó, hễ người thời đáng được. Rằng quyền làm người tức là đã một con người, tất có quyền được làm con người mà không phải là làm trâu làm ngựa. Con trai là người, con gái cũng là người, ở trong chữ quyền-người đã bao-bọc cả trai với gái, không cần phải phân-biệt Nam-Quyền, Nữ-Quyền. Nếu phân-biệt Nam-Quyền, Nữ-Quyền cũng là dư. Nhưng chỉ vì từ tệ hại quân-chủ chuyên-chế phát-sinh ra, mà cái học-thuyết « Tam-cương » làm tai-hại cho một số người rất nhiều, mất trót hết quyền người, xem như hình không khác gì trâu ngựa. Xưa nay ở trong chữ nho thường có hai chữ liền nhau là hai chữ « Quyền-cương » Bây giờ theo như nghĩa tam-cương thời được có quyền người, thứ nhất là vua, thứ nhì là cha, thứ ba là chồng, còn ngoài nữa tất cả là vô-quyền. Nhưng ở trong những món vô-quyền đó, thời con trai còn được làm cha làm chồng, mà đối với đàn-bà con-gái, họ được có quyền đặc-biệt; quyền vua, quyền cha đã nặng, mà quyền trai cũng chẳng kém gì, vì đó mà tội tình nhất ở trong loài người, tức là đàn-bà con-gái. Kể như câu nói: « NỮ nhân tam tông », tức là « Tại gia tông phụ, xuất giá tông phu, phu tử tông tử », thích nghĩa cho

kỹ, thời tòng là theo, tòng là phục-tòng, tòng là tùy-tòng. Trót một đời con-gái, khi ở trong nhà thời phải cặm đầu mà theo cha mẹ; khi đã có chồng thời phải co cổ mà theo chồng, tới khi chồng chết phải bưng tai gái mắt theo con, thế thời suốt một đời người từ khi lọt lòng cho đến khi chết chôn, chỉ có một cái « theo », không khác gì con trâu cày cứ theo chủ ruộng, không khác gì con chó săn cứ theo chủ nuôi ! Thế thiệt trái đạo, vô lý quá chừng, mà quái-gở cho những món hủ-lậu, những món gian-tà, họ lại tô-vẽ ra những câu sách vở làm-thâm, họ muốn cho con-gái đàn-bà trót một đời ở trong vòng áp-chế ! Kỳ-thiệt, chân-chính thánh-hiền có bảo dạy như thế đâu ? Chử « tam cương » không bao giờ ông Khổng-Tử nói ra; ngài chỉ nói rằng: « Phu phu, phụ phụ », nghĩa là : vợ với chồng nghĩa-vụ in như nhau, chồng có nghĩa-vụ làm chồng, vợ có nghĩa-vụ làm vợ. Ngài lại có câu nói rằng : « Phu bất phu, phụ bất phụ », nghĩa là chồng không làm nên chồng, thì vợ cũng không làm nên vợ. Ngài lại có câu nói rằng : « Thê giả tề dã », thê nghĩa là vợ, tề nghĩa là tày, vợ vốn cân-tày với chồng. Lại có câu nói rằng « Phu thê tương kính như tân », nghĩa là hai vợ chồng kính-trọng nhau như hai người khách. Than ôi ! những câu nói tự miệng người trai phun ra mà không bình riêng về phe trai ! Chỉ có bấy nhiêu lời mà thôi, nên nỗi quyền trai càng ngày càng nặng, mà gái thời không một tý gì quyền. Đạo người đến thế đã cực-diêm bất-bình ! Các nhà triết-học ở Âu-Châu, Mỹ-Châu đau-đớn cái nỗi bất-bình này, mà hai chữ nữ-quyền mới gần vài trăm năm nay, kêu-rêu hò-thét, cũng chỉ cốt cho những người đàn-bà được khôi-phục cái quyền làm người của họ lại mà thôi. Khôi-phục quyền người thời như thế nào ?

Việc gì đáng nghe, tai con trai nghe được thời tai con gái cũng có quyền nghe ; việc gì đáng thấy, mắt con trai thấy được thời mắt con gái cũng có quyền thấy ; việc gì đáng chống-cự, tay chun con trai chống-cự được thì tay chun con gái cũng có quyền chống-cự ; việc gì đáng nói phò, miệng con trai nói phò được thì miệng con gái cũng có quyền nói phò ; việc gì

đáng ngẫm-nghĩ, óc con trai ngẫm-nghĩ được, thời óc con gái cũng có quyền ngẫm-nghĩ. Nói cho đúng lẽ, đã là người tất phải có quyền, mà quyền tất phải có chính-đáng. Quyền vẫn không hạn-chế, nhưng tất phải cần cho chính-đáng, tức là hạn-chế, *nghĩa như gánh việc quốc-gia, trả thù đánh giặc, con trai làm được lẽ đâu lại cấm con gái không được làm!* Đó chẳng qua là tron-ven cái quyền làm người, mà chính là tron ven cái nghĩa-vụ làm người, vì tron ven cái nghĩa-vụ làm người, nên quyền người càng phát-đạt. Quyền người con gái cũng chỉ ngần ấy mà thôi. Nói tắt lại, những việc gì đáng làm, không có thể ngăn-cấm mình không được làm; những việc không đáng làm, không có thể ép nài mình bắt phải làm, ấy tức là quyền người con gái. Chị em ta thử nghĩ, ở trong câu «việc gì đáng làm» đó có việc gì đáng làm hơn việc xã-hội nữa đâu? Vì xã-hội có người cấy thì ta mới có cơm ăn, vì xã-hội có người dệt ta mới có áo mặc, vì xã-hội có công-lác, có giao-thông mà ta mới có chỗ yên ở, chỗ vui chơi. Dầu chung quanh ta, những cha mẹ, những bà con, anh em, cũng là nhờ ơn xã-hội che-chở đùm-bọc mà còn đó. *Ta hết lòng gánh việc xã-hội tức là hết nghĩa-vụ làm người mà quyền người mới có thể khôi-phục được. Quyền người đã khôi-phục thời quyền gái chẳng cần nói nữa.*

CÁCH MUA SÁCH CỦA DUY-TÂN THƯ-XÃ

Muốn cho tiện việc đọc sách, chúng tôi cũng có lệ bán theo lối đóng tiền trước, song vì quyền dày, quyền mỏng để giá không nhứt định, nên sự đóng trước một số tiền nhứt định như lệ mua báo thật là bất tiện. Bởi vậy chúng tôi xin đồng bào ai muốn đọc sách của chúng tôi thì xin gởi cho ông **NGUYỄN TÍNH-YÊN** «**Duy-Tân Thư-Xã**» một số tiền ít nhiều tùy ý. Mỗi khi có sách ra thì chúng tôi cứ gởi đến để trừ lần số tiền ấy, khi nào trừ hết chúng tôi sẽ báo tin trước.

Vì vậy, các chị em muốn hái quả ở tương-lai tất phải lo trồng cây ở hiện-tại, muốn gặp mùa xuân mà gặt bông, tất phải trước mùa thu mà gieo giống. Ngày tháng bây giờ là ngày tháng gì? Chính là một cơ-hội tốt cho chị em ta lên đường vận-động đó vậy.

..

III. — Phụ-Nữ-Vận-Động

Phụ-nữ vận-động là một việc cần-thiết trong xã-hội đời bây giờ, nhưng món ta muốn bắt tay vào làm việc vận-động, thời trước phải nhận cho minh-bạch những điều này :

1° Phải biết phụ-nữ là một hạng người không thiếu được ở trong loài người ;

2° Phải biết phụ-nữ là một suất dân không thiếu được ở trong dân nước.

3° Phải biết phụ-nữ là một bộ-phận rất lớn ở trong xã-hội.

Ba điều đó đã biết được rành-rỏi rồi có thể định được cái phương-châm vận-động.

Phương-châm vận-động có bốn điều.

1° Mở-mang về đường trí-thức của phụ-nữ.

2° Liên-kết đoàn-thể của phụ-nữ.

3° Chấn-hưng chức-nghệp của phụ-nữ.

4° Nâng cao địa-vị của phụ-nữ.

1) Bốn điều trên kia đã nói đó, rất cần-cấp là điều thứ nhứt, tức là mở-mang về đường trí-thức của phụ-nữ.

Đi con đường muôn dặm, trí-thức là con mắt nhìn đường, nếu mắt mù thời minh-mông dặm ngàn, chỉ những nghe mà kinh hồn; lên ngôi tháp chín tầng, trí-thức là cái chun bước bậc, nếu chun què thời chót-vót đỉnh cao, chỉ những trông mà khiếp vía, trí-thức phụ-nữ còn thấp-hẹp như bây-giờ, mà đã nói “Nữ-Quyền” thiệt là quá vội. Vậy nên muốn nói nữ-quyền tất trước phải mở-mang về đường trí-thức.

Các chị em ơi! Đã biết mình là một hạng người mà không phải trâu ngựa hay chưa? Đã biết mình là một phần quốc-dân mà không phải con hầu đũa ở hay chưa? Đã biết bạn đàn-bà con-gái là một bộ-phận lớn ở trong xã-hội mà không phải « ký-sinh-trùng » hay chưa?

Than ôi! Mấy nghìn năm lịch-sử, bung tai che mắt, trói chân, buộc tay, dạy-dỗ ở trong gia-đình chỉ là dạy-dỗ cho làm trâu ngựa. Đòn ách của cha mẹ, giây cương của ông chồng có « tắc tắc » thời mới dám đi, có « tới tới » thời mới giậm bước. Trót một đời người chỉ là một bộ máy bị-động mà không được tự-động một tí nào. Vì bung quá kín mà mắt phải thêm mù, vì bit quá dày mà tai phải thêm điếc; trí-thức bọn phụ-nữ ta còn mong gì được cao xa nữa! Gần mấy năm nay, đàn-bà con-gái cũng đã có ít nhiều người biết ham học, nhưng thử hỏi trong khi học đó có một thi giờ nào bàn-bạc đến cách làm người không? Có một chương-trình nào giảng đến cách làm quốc-dân không? Có một người thầy và bạn học nào giảng đến nghĩa-vụ ở xã-hội không? Xét cho kỹ đến nội-dụng, thăm cho thấu đến tâm-lý, chẳng qua một vài chai nước bông, một vài hộp phấn sáp thêm lợi-ích cho tuồng oanh vẽ yến, năm ba chữ a. b. c., một, vài tiếng « bông-sua » « mét-xi » thêm trang-diểm cho bầy trắng bạn gió.

Học-hành như thế, dạy-bảo như thế còn trí-thức gì hay đâu? Huống gì hoàn-cảnh chung quanh thì tối đen như mực, mây-mù xã-hội thì dày ngбит như màng! Các chị em ta hãy còn trách-móc vào cha anh nữa ru, hãy còn trông ngóng vào quan thầy nữa ru? Gương trí thức ta, nếu ta

không mài cho trong, còn ai là người mài bộ? Đèn tri-thức ta, nếu ta không khêu cho rạng, còn ai là kẻ khêu giùm? Trông tiền-dồ của các chị em, thời tri-thức các chị em cũng chỉ duy các chị em mình tinh lấy cách mở-mang, tìm lấy đường mở-mang mà không cầu hỏi đến người ở ngoài. Đó thật là một cái đạo-lý rất phải, mà cũng là một cái kế-hoạch rất hay.

Người Tây nói rằng : « Giây trói-buộc ở tay mình, thì tất phải lấy tay mình mà tháo-mở ra. » Nghĩa là muốn mở cái giây trói-buộc ở tay mình, không có thể cậy sức người khác được. Hiện đời bây giờ người ta đương ra công bung-bit tri-thức chị em, các chị em há phải không tay chun, không đầu óc mà đành lòng chịu mãi thế ru? Lưới trùm trước mặt ta, ta không cỏi thì ai cỏi? Đinh đóng bên tay ta, ta không rút thì ai rút? Bà Rô-Lăng (Mme Roland) bà Răn-Đa (Jeanne d'Arc) há phải một non sông nước Pháp mới đúc nên, cô Trịnh-Dục-Tú, Bà Hà-Hương-Ngưng, há phải một trời đất Trung-Hoa mới sản-xuất! Xin các chị em dùng sức tay chun mình thề chống-chỏi với ma hắc-ám, dùng sức đầu óc mình thề đua-đuổi với bạn văn-minh, dùng cái sức tự-động của mình mà mở-mang lấy tri-thức mình; gương mình mình mài cho sáng, sẽ soi khắp các bạn quần-thoa; đèn mình, mình treo cho cao, sẽ soi khắp cả phượng cân-quắc, có khi nhả lưới, «Phật-bà thuyết-pháp» mà mở tai cho những món kẻ chợ, nhà quê; có khi múa tay «Thiên-nữ tán hoa» sẽ mở mắt cho món buồng sâu, hang tối; thời lò văn-hóa sẽ đúc nên nàng Thu-cận vô-danh, luyện đá anh-hùng, để mài nên chị Mộc-Lan bất-tử. Tri-thức phượng phụ-nữ ta, họa có một ngày nở như hoa, ra như giống, mống như măng, thiết chỉ trông vào sức tự-động của các chị em mà không cần nhờ gì ai cả.

2. — Bây giờ mới nói đến cách liên-kết đoàn-thể của phụ-nữ

Đoàn-thể ở nước ta dầu phe trai còn ít ỏi lắm, huống gì phe gái, nhưng việc thiên-hạ đã chắc đâu con-gái mà không

hơn con trai ru ? Hoa mùa xuân chưa nở, khi đã nở thì muôn tia nghìn hồng, sóng thủy-triều chưa lên, khi đã lên thì tràn sông lấp hói. Đoàn-thể của phụ-nữ, ai bảo rằng không kết-hợp được đâu ? Tuy-nhiên, nói về phần lý-luận, thời đoàn-thể của phụ-nữ vẫn không khó gì, mà xét về phần sự-thật thời đoàn-thể của phụ-nữ thật chưa từng thấy, đó há phải việc không làm được đâu, mà thực chỉ vì không hay làm mà thôi. Kia bầy ong xây nên đàn mà làm được ổ, kia bầy kiến nhóm nên đội mà xoi được hang, nó chỉ vì phòng-vệ mình nó mà đoàn-thể nó không bao giờ tan, huống gì trí-thức bạn phụ-nữ ta, có lẽ thua ong kiến nữa sao ?

Nhưng sở-dĩ không làm nên đoàn-thể được thời chỉ vì có hai lẽ : một thời vì lòng lợi-kỷ quá nặng mà chưa nghĩ điều lợi-ích chung ; hai là vì tinh tập-quán quá sâu, mà không dám nghĩ đến việc cải-cách. Vì hai chứng bệnh đó mà đoàn-thể phụ-nữ khó gây nên, vẫn có thể thiệt.

Nhưng muốn chữa hai chứng bệnh đó cũng không khó gì, xin các chị em, trong thời hồi với thần lương-tri của mình, ngoài thời hấp lấy tư-tưởng mới của thế-giới, bảo rằng lợi-kỷ có gì lợi hơn khôi-phục quyền người nữa đâu ? Muốn khôi-phục quyền người tất phải nhóm hợp cả thấy người đồng một lòng, đều một sức bẻ,đôi cái gông «vô-đạo», chặt đứt cái xiềng «bất-nhơn», khiến cho cái ma cướp-bóc quyền mình, phải lượm tay, cúi đầu mà nhường mình lên đài bình-đẳng. Bấy giờ mới khôi-phục được quyền người. Việc lớn-lao như thế, há phải một cô nào, một bà nào làm được xong ru ? Nhóm trăm, nghìn tai, mắt lại làm thông-minh, kết trăm, nghìn chân, tay lại làm thế-lực, gây nên một đoàn-thể cho dày-dạn, cho vững - vàng, dắt nhau đứng dậy, sẽ dứt lấy quyền người, quyền người đã khôi-phục tức là khôi-phục được quyền của mình, khôi-phục được quyền của mình có lợi gì lớn hơn nữa ? Theo như lòng lợi-kỷ của chị em, thì chắc cái việc kết-hợp đoàn-thể, ai nấy cũng hoan-ngình mới phải, là bởi vì kết-hợp đoàn-thể

đó tức là bắc một cái thang cho ta lên tháp nhân-quyền đó vậy. Nhưng còn khốn-khổ vì một nỗi, người ta yêu thường, giữ cũ, quen nhất, sẵn lười, vết tập-quán từ xưa tới nay, muốn một mai cải-cách vẫn chưa dễ. Tục-ngữ thường có câu : « Cơm ai đầy nời nấy », lại có câu « Chuột bầy không đào nên lỗ » Chị em ta phải biết rằng những điều tập-quán đó làm tai-hại cho dòng họ ta không biết là bao nhiêu. Ngày xưa còn đang giấc mê say, cho nên nỗi phải ăn nhờ ở mướn, ngày nay đã biết phương tự-lập, sợ gì không đổi lối, thay đường, kia tập-quán há có phải thiên kinh địa nghĩa gì đâu, chẳng qua khi chúng mình dại thì tập-quán mới bó-buộc được mình, bây giờ món mình đã khôn-ngoan, thì phải lấy chí-khi mình mà đánh đổ tập-quán. Cái câu « Chuột bầy không đào nên lỗ » đó chị em chớ có nghe, những món râu mày nộm kia, nó đánh lừa bắt nạt các chị em, mà chị em nữ đem vóc thông-minh, tài lanh-lợi của mình để đứng vào vòng trâu ngựa mãi mãi. Theo như các lý-luận trên đó, thì kết-hợp đoàn-thể phụ-nữ là một việc cần-cấp ở đời bây giờ. Nếu muốn khôi-phục quyền người, việc đó lại càng cần-cấp lắm.

PHỤ-NỮ TÙNG-SAN

Phụ-Nữ Tùng-San là một cái Tùng-San của chị em ở Huế tổ-chức, chuyên nghiên-cứu các vấn-đề thuộc về cả ba phương-diện : Nữ-công, Nữ-trí, Nữ-đức. Sách dày từ 45 đến 50 trang, giá bán mỗi quyển 0, \$ 20. Mua dài hạn 10 quyển 2. \$ 00 (trong có cả tiền-cước).

Hỡi các chị em ở ba kỳ ! Ai muốn nghiên-cứu để mở-mang trí-thức, ai muốn sinh-hoạt ở đời này cho đầy-đủ thì nên mua sách của Phụ-Nữ Tùng-San, thật là những sách rất có giá-trị !

Gởi thơ và mandat cho

Mademoiselle TRẦN THỊ NHƯ-MÂN

Maison VĂN-HOÀ

Rue Gia - Long HUẾ.

3. — Lại còn có một vấn-đề cũng cần-cấp lắm, là vấn-đề Phụ-nữ chức-nghiệp, vì muốn liên-kết đoàn-thể mà vấn-đề chức-nghiệp của Phụ-nữ không có thể bỏ suông mà không kể đến.

Xưa nay hễ một đoàn-thể nào, tất phải có một món chức-nghiệp của đoàn-thể ấy, sẽ làm nền móng cho đoàn-thể, vậy sau đoàn-thể mới được vững-bền mà hưởng gì đoàn-thể của phụ-nữ thời lại cần có chức-nghiệp lắm, bởi vì đã gọi rằng một đoàn-thể tất phải nhóm-hợp từ năm người cho đến mười người, cho đến trăm người, nghìn người, vạn người; rất nhiều thì kể có vạn người sắp lên, rất ít cũng phải kể mười người sắp xuống, có thể mới là thành một đoàn-thể, mà một đoàn-thể đó há có lẽ nhóm-hợp nhau mà ăn rư? Nếu như thế thì đậu mỗi người mấy cắc bạc mà quà bánh, rượu chè; hao mỗi người mấy thì giờ mà trăng-hoa cười-cợt. Lúc đầu thì vì lợi mà nhóm, chẳng bao lâu thì lợi hết mà tan; bắt đầu thì tìm thú mua vui, kết-quả vui chưa xong mà buồn đã tới, tiếng reo cười vừa ở trong cửa mà tiếng chửi mắng đã bay khắp láng diềng, cuộc vui vầy chưa kịp mở-mày, mà sầu khổ đã theo tận gót. Ôi! đoàn-thể mà chỉ đoàn-thể như thế, ầu là không đoàn-thể chẳng hơn ru? Thì giờ nên báu-quí mà nữ vất vào giấc chiêm-bao, tiền của đáng giặt-giè mà nữ đeo vào đường vô-ích. Cái tệ-hại không chức-nghiệp đó, nếu chị em ta không gấp lo chữa đỏi, thì bao giờ kết được đoàn-thể đâu! Vì vậy vấn-đề chức-nghiệp của phụ-nữ là một vấn-đề rất quan-trọng ở trong vấn-đề đoàn-thể phụ-nữ đó vậy. Cứ nguyên-lý Trời Đất sinh ra vạn vật, hễ một giống vật gì tất sẵn trao cho một cái chức-nghiệp; con tằm kia không ai thưởng mày-day cho nó, mà nó cứ siêng quay tơ, con nhện kia không ai đánh ba-toong (bâton) vào nó, mà nó cứ chăm dăng lưới. Gà siêng gáy đêm, nó có mong gì phàm-hàm đâu? Ong siêng gầy mật, nó có mong gì tiền của đâu? Trời sinh ra nó đã có cái chức-nghiệp sẵn rồi, đó là trí-khôn tự-vệ của nó mà cũng là sức tự-động của nó. Vật còn như thế, hưởng gì người mà không có chức-

ngiệp được sao? Quá ngán cho thế-tục đời bây giờ, thường xem người ở nề, ngồi không làm sang trọng, mà xem người lao-tám, lao-lực làm thấp hèn; mà lạ thứ nhất lại là phường phụ-nữ; khi trẻ thì ỷ-lại vào cha mẹ, khi lớn thì ỷ-lại vào chồng con. Vì ỷ-lại mà sinh ra nết ăn chơi, vì ăn chơi mà càng thêm tính ỷ-lại. Khi năm ba người ngồi lại, chẳng đánh bài đánh bạc, thời đối mách, đối lai, không bao giờ có đoàn-thể hay, thì tất-nhiên có đoàn-thể xấu.

Suy cho đến nguyên-cố thời chỉ vì không có chức-nghiệp mà thôi. Tuy cũng có một vài người, sẵn tính siêng-năng, chăm đường làm-lụng, suốt đêm tối ngày ngồi trên bàn cung-cử, quên ăn quên ngủ, chăm những việc tư-tâm; chức-nghiệp họ tuy chưa lớn-lao gì, tuy chưa ảnh-hưởng gì đến xã-hội, nhưng mà so với món nuôi ngón tay thấp bút, chuốt bộ tóc seo gà, nhõn-nhờ đủng-dĩnh cho ra dáng bà quan, lơ-lửng dòng-dài cho đúng tuồng cô cả, thời họ vẫn đáng khen không biết chừng nào, mà lại bị những mắt cận-thị của những món tầm-thường, miệng đảo-diên của phường bạc-ác, trở lại xem những người làm ăn khó-nhọc, kể cho bực khỗ-cực hư-hèn. Than ôi! Có chức-nghiệp mới là loài người, có chức-nghiệp mới là nghĩa-vụ làm đàn-bà con-gái, kể về đường sinh-hoạt, thời tất phải có chức-nghiệp mới hay lâu dài; kể về việc xã-hội, lợi-ích chung thời lại cần phải mỗi người có mỗi chức-nghiệp.

Đời xưa có câu nói rằng: « Một người trai cày, mười người ngồi mà ăn; một người gái dệt, mười người xúm mà mặc. »

Muốn nhà giàu nước mạnh, quyết không thể được đâu. Vì vậy, tất phải nhiều người cày thì xã-hội mới được đều no; tất phải nhiều người dệt thì xã-hội mới được đều ấm; mỗi người có mỗi chức-nghiệp, đó là hạnh-phúc cho xã-hội không biết bao nhiêu. Nói trái lại thì, nhiều người không chức-nghiệp là tai-hại cho xã-hội không biết bao nhiêu, mà thảm-hại thứ nhất lại là đàn-bà con-gái.

Thử xem những người: khi còn cha, còn mẹ thì thông-thả, phong-lưu, khi nhờ chồng, nhờ con thời bảnh-bao, lòe-

loẹt; chẳng may cha mẹ mất, chồng con không, thời sinh-hoạt đã không trơn mà thân-danh cũng hồng trớt. Xưa vẫn cô này thím nọ, nay hóa ra dĩ nọ bọm kia, bán da-thịt làm sinh-nhai, mượn phẩn-son làm nghề-nghiệp, kể đáng đau, đáng khóc ở trong loài người, có gì thắm hơn thế nữa.

Thưa các bà, các cô thím, các chị em, thử đặt lòng vào thế-đạo, thử ghé mắt vào nhân-quần, còn ai bảo rằng: phụ-nữ chức-nghiệp là không cần-thiết được đâu!

Vả lại, cứ nguyên-lý xã-hội-học, thời không kể phe trai hay phe gái, ai cũng phải có mấy câu này:

MỘT RẰNG: *Ai nấy cũng phải hết cái sức mình làm được, ai nấy cũng được lấy cái giống mình cần-thiết;*

HAI RẰNG: *Ai đã ăn thời phải làm, ai có làm thời có ăn;*

BA RẰNG: *Hễ những người không lao-động thì không được ăn.*

Xem như những câu đó, thiệt chí công-bình, thiệt rất chính-đáng, há có lẽ đâu: con trai có làm mới được ăn, mà con gái thời lại không làm mà cứ được ăn ư?

Thế mới biết rằng, chức-nghiệp của phụ-nữ, tức là tính-mệnh của phụ-nữ, mà những người phụ-nữ nào không có chức-nghiệp, ấy là một giống sâu mọt rất to trong xã-hội.

Phụ-nữ tất phải có chức-nghiệp còn nghi-ngại gì nữa đâu!

Tuy-nhiên, có một lẽ: chức-nghiệp có dễ có khó, có nhỏ có to, việc gì dễ và nhỏ, thời một hai người có thể làm xong; việc gì khó và to, thời tất phải trăm đầu, nghìn nảo, muôn chân, ức tay, mới có thể cất nôi. Chị em ta, nếu không bàn tới nữ-quyền thì thôi, nhược-bằng bàn tới nữ-quyền, muốn sánh-địch với nam-quyền thời tất phải tinh một chức-nghiệp gì khó và to, ngang xem bốn bề, dọc kể nghìn thu, chức gì đây, nghiệp gì đây? Món râu mày đã chịu nhát cam hèn, thời phùng khăn yếm ta quyết bay trên chạy trước, có như thế mới mong nói được nữ-quyền, là bởi vì cái nữ-quyền đó không phải xin-xỏ với ai, mà ai cho, cũng không lẽ thua kém với ai, mà ai nhượng.

Tục-ngữ có câu : « Có cứng mới đứng đầu gió. » Chị em ta thử tìm-kiếm một chức nghiệp gì cho to và khó ta làm chơi.

Thân bồ-liễu há có hèn dẫu, xúm cả mười ngón tay mà dẹt-thêu sông núi, miệng yến-anh há có nhược đầu, múa tung ba tấc lưỡi mà hò hát sấm mưa. Chị em nếu biết chức-nghiệp của phụ-nữ là rất có lợi-ích với nhân-quần, là rất có ảnh-hưởng với thế-giới, thì dầu khó bao nhiêu, dầu to bao nhiêu, xin chị em quyết lấy sức tự-động của chị em ; óc ta nghĩ được, thì miệng ta cứ nói phò ; miệng ta nói được, thì tay chân ta cứ hoạt-động, để coi xem những món trai kia họ thế nào ?

Giá : 0\$10

THUỐC HOÀN-HỒN

Của cụ Phan Bội-Châu

Ở xa muốn
mua xin gửi cho
ông NGUYỄN-TÍNH-YÊN, 0\$22
cò (timbres poste) thì sẽ
được sách.

— ♦ —

Ai muốn mua luôn 4 quyển *Giương
Cách-Mạng, Giương Ai-Quốc, Thuốc Hoàn-Hồn và
Vấn-đề Phụ-Nữ* thì xin gửi 1\$40 cò (tính luôn
tiền gửi).

Tuy nhiên, chị em phải biết, muốn làm một việc khó, tất phải nhóm góp vô-số việc dễ mới làm nên, muốn làm một việc to, tất phải nhóm góp vô-số việc nhỏ mới làm nên. Nghề thêu hoa trở gấm chẳng phải là sang dẫu, nghề giặt áo vá giày chẳng phải là hèn dẫu ! Người chân lấm tay bùn, chẳng phải là hạ-lưu dẫu ! Người mắt rờng mày phụng,

chẳng phải là thượng-phẩm đâu ! Góp vô-số giọt nước mới thành nên bể lớn, sông sâu ; góp vô-số đá hòn, mới thành nên non cao, núi lớn. Vậy nên muốn cất nổi việc to và khó, tất phải những người lao-dộng.

Nói tóm lại, muốn giải-quyết vấn-đề đoàn-thể phụ-nữ, tất trước phải giải-quyết vấn-đề chức-nghiệp phụ-nữ ; mà muốn giải-quyết vấn-đề chức-nghiệp phụ-nữ, tất trước phải chú-ý ở chức-nghiệp lao-dộng.

4. — Nâng cao địa-vị phụ-nữ

Bây giờ lại bàn đến địa-vị của phụ-nữ. Như ba đoạn trên kia đã nói đó, tri-thức của phụ-nữ tăng-tiến lên một phần, thời địa-vị của phụ-nữ tất cũng nhích lên một phần ; đoàn-thể của phụ-nữ đã dầy-dạn lên một phần, thời địa-vị của phụ-nữ cũng bền-vững lên một phần. Chức-nghiệp của phụ-nữ đã một ngày càng phát-đạt, thời địa-vị của phụ-nữ tất cũng một ngày thêm hoàn-toàn ; địa-vị của phụ-nữ đến lúc bấy giờ, dầu ai muốn không nhắc cao, mà không thể nào ép xuống được nữa. Chẳng những ở trong gia-đình, như những quyền quản-lý gia-tài, quyền thừa-kế sản-nghiệp, con-traí đàn-ông đã không giám độc-chuyên ; mà ngoài ra nữa đến quốc-gia, đến xã-hội, thế nào cũng phải nhường cho đàn-bà con-gái chiếm một phần. Khi cuối cùng, chắc là tôn và ty, qui và tiện, cái giai-cấp đó phải mất dứt. Kết-quả được như thế, há phải tình-cờ mà được đâu ? Thực chỉ vì ba cái tạo-nhân :

MỘT LÀ : *Tri-thức của phụ-nữ so với phe trai có lẽ sâu-xa hơn ;*

HAI LÀ : *Đoàn-thể của phụ-nữ so với phe trai có lẽ bền-chặt hơn ;*

BA LÀ : *Chức-nghiệp của phụ-nữ so với phe trai có lẽ tăng-tiến hơn.*

Lá cờ ưu-thắng, đã nắm vào trong tay các bạn con-gái đàn-bà ; thời những món công-tử bột, anh-hùng rơm, thế-tất phải tự-nhiên mà nhượng-bộ ; quyền của người đàn-bà

con-gái lúc bấy giờ mới hoàn-toàn. Quyền phe gái đã hoàn-toàn, thời địa-vị phe gái muốn không nhắc cao mà không thể nào được.

Vi vậy, các chị em ta muốn hái quả ở tương-lai, tất phải lo trồng cây ở hiện-tại ; muốn gặt mùa xuân mà gặt bông, tất phải trước mùa thu mà gieo giống. Ngày tháng bây-giờ là ngày tháng gì ? Chính là một cơ-hội tốt cho chị em ta lên đường vận-động đó vậy. Hiện nay ngoài thời gió sóng nhân-quyền của các nước sùng-sùng, sục-sục, dục cho ta có chân thời muốn nhẩy, có cánh thời muốn bay, ở trong thời tình-hình oan-khổ của đồng-bào chát-chát chua-chua, xui cho ta dầu ngon không thể ăn, dầu ngọt không thể uống. Có cơ-hội như thế mà chị em không gấp lo vận-động còn chờ lúc nào nữa đây ?

Tuy-nhiên, sóng nhào trời cuộn-cuộn, sức đẹp sóng há phải sức tầm-thường ; gió cuốn đất ào-ào, gan chống gió tất phải gan liều-lĩnh. Chị em ta nếu muốn thực-hiện cái công vận-động, há lẽ năm ba tờ giấy loại, một vài câu nói suông mà được đâu, tất phải có tư-tưởng cho rất cao, mới có thể đề ra sự-thực, tất phải có thủ-đoạn cho rất giỏi, mới có thể thành-công. Vậy tôi mới xem-xét học-thuyết cả Đông, Tây, so-độ đạo-lý cả cũ mới, điều gì nên lấy, điều gì nên bỏ, việc gì nên cách, việc gì nên theo, cầu cho đúng cách tự-cường, tự-lập của các chị-em, chỉ hộ cho các chị em một cái đường-lối như sau này :

- A) Cải-cách những tập-quán xưa ;
- B) Phê-trừ những lễ-giáo hủ ;
- C) Thực-hành những chủ-nghĩa mới.

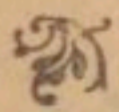
Ba điều đó, nói tắt lại tức là : « *Nữ-giới cách-mạng* », nghĩa là làm những việc cải-cách thuộc về phe gái. Bây-giờ lại theo từng điều mà giải-thích cho kỹ-càng như sau này :

- A) Giải-thích điều thứ nhứt tức là : « **Cải-cách những tập-quán xưa** ».

Tập-quán chẳng qua là tai quen nghe, mắt quen thấy, miệng quen nói, xui nên nổi những việc lầm-lỗi đó in vào

óc người, lệ như: miệng quen hút thuốc thời lấy thuốc làm ngon, kỳ-thực, thuốc có công-hiệu gì đến vệ-sinh đâu; miệng hay ăn trầu, thời lấy trầu làm thích, kỳ-thực, trầu có bồ-ich gì đến no ấm đâu; đầu quen để ót tóc, thời lấy cao ót tóc làm đẹp, tay quen để móng dài, thời lấy dài móng tay làm đẹp, kỳ-thực, đầu sinh nhiều chi, tay trĩu nhiều dơ, làm hại cho vệ-sinh, có ích gì đâu? Đó là những việc nhỏ - nhen, suy ra việc to lớn thời cũng như thế.

Ở vào nước già - man, thời quen những tập-quán già-man, ở vào vòng hắc-ám, thời quen những cái

Chị em, Anh em đồng-bào nên mau mau gọi trước cho ông Nguyễn-Tĩnh-Yên, D. T. T. X. Saigon một món tiền ít nhiều tùy ý, rồi chúng tôi sẽ lần-lượt gọi sách của chúng tôi đến cho Chị em Anh em.

tập-quán hắc-ám.

Ta thử nghĩ, nước ta đã có gì là không phải già - man, hắc-ám hay chưa. thời ta biết tập-quán nước ta xưa nay, tuy cũng có ít nhiều điều hay, mà kỳ-thực phần nhiều là dở cả, mà tập-quán dở thứ nhất là ở trong gia-đình, tôi xin trích-cử những việc rất lớn:

a) Như quyền gả chồng lấy vợ, chỉ theo ở lòng cha mẹ mà không theo ở lòng con, thậm-chí đem con-gái làm mồi nịnh-hót, bán con-gái để làm mồi phát-tài; tục-ngữ có câu: « Nhà giàu bán ló (tức là lúa), nhà khó bán con ». Dầu có người con-trai tài-

hạnh đến bao nhiêu, vẫn người con-gái rất bằng lòng.

nhưng chỉ vì không làm mồi nịnh-bót cho cha mẹ được, không làm mồi phát-tài cho mẹ được, thời con cũng phải cắn răng chịu chết, gạt nước mắt thăm mà thôi, việc tập-quán dở đó, đã giết oan vô-số dâu tốt, vợ hiền, đó là một cái tập-quán nên cải-cách.

b) Như gia-tài, sản-nghiệp của cha mẹ, tất phải để lại cho con-trai, mà con-gái lại không có quyền thừa-kế, nhà nào sinh con-gái mà không sinh con-trai, thời đặt con-trai thừa-tự được giữ lấy gia-tài, mà không để cho con-gái. Xin thử hỏi con-trai là con mình để ra, con-gái không phải con mình để ra hay sao? Việc đó nói theo về đạo-lý vẫn không công-bình, nói theo về pháp-luật vẫn không chính-đáng, sở dĩ từ xưa tới nay không ai dám cãi, cũng chỉ nhân vì tập-quán dở mà thôi, đó là hai cái tập-quán nên cải-cách.

c) Như những việc làng việc họ, việc giao-tế, nhứt-thiết đàn-bà, con-gái không được dự vào. Tuy cũng có người tài cao, đức tốt, học rộng, biết nhiều, so với con-trai, ngoài bộ râu, không gì là kém cả, mà cũng mắc một câu « Phụ-nhân vô ngoại-sự » nên quanh năm chôn dưới bếp, trót đời nhốt trong buồng, có lẽ đâu con-gái là bầy heo hay sao? Có gì không được bàn-bạc tới việc ngoai, không được múa-men ở trên trường thiên-diễn, không được gánh-vác những việc to-tát ở trên đời? Cái tập-quán dở nên cải-cách, đó là ba điều.

B) Giải-thích điều thứ hai tức là :

« Phế-trừ những lễ-giáo hủ »

Xưa nay ở trong gia-đình, ở ngoài xã-hội, sở dĩ thắt-buộc đàn-bà con-gái, chỉ có mấy cái lễ-giáo hủ làm chặc mũi mà thôi. Xin ai thử nghĩ, lễ-giáo rất to, rất nặng-nề, có gì hơn « nước có vua » mà bây giờ bên Âu, bên Mỹ cho đến nước Trung-Hoa ở Á-Đông thời hai chữ « quân-thần » đã bỏ trót, mà những nước bỏ quân-thần đó, có thấy gì là bất-đạo, vô-lý đâu? Mới biết rằng, lễ-giáo không phải là Trời Đất bày-đặt ra, mà chỉ là theo ở thói đời, tùy thời tùy thế, mà sinh ra thế.

Lễ-giáo nước ta, có những điều rất kỳ-quái như những câu : « Nam, nữ thụ thụ bất thân », nghĩa là : « Con-trai, con-gái không được đem tay mà trao chịu cho nhau. » Lại như câu : « Nam, nữ bất đồng-tịch nhi tọa », nghĩa là : « Con-trai với con-gái không được ngồi chung nhau một chiếu ». Lại như cha mẹ bảo con, dầu trái mấy cũng phải theo ; con cãi cha mẹ, dầu phải mấy cũng là tội bất-hiếu ; như những điều đó, thiệt không ra lễ-giáo gì, bảo giống người đó là giống súc-vật hay sao ? Nếu không phải là giống súc-vật thì trai với gái, ai nấy cũng là loài người, ngồi chung với nhau một chiếu đã đến nỗi tội-ác gì ; thân lấy tay trao, chịu với nhau đã đến nỗi xấu-xa gì ? Kể những phường du-đăng, những món tà-dâm, ong bướm xằng-xiên, trăng-hoa đường chợ, đó mới là súc-vật mà thôi.

Nếu bầy-bạn với nhau mà không bao giờ quên đạo-đức, đi đứng với nhau mà không bao giờ bỏ khuôn-phép, nói với nhau mà rất là nói những việc chính-đáng, làm với nhau mà rất là làm những việc hay, thì có cơ gì mà trai gái không làm bầy-bạn với nhau được ? Thử nghĩ, ở trong nhân-quần, ở trong xã-hội, một nửa bộ-phận là phe gái, một nửa bộ-phận là phe trai, ví như một mình con người, tất phải có tay tả và tay hữu, một quả địa-cầu, tất phải có nửa đông và nửa tây. Bây giờ lại bỏ bộ-phận đó cách-tuyệt nhau mà không liên-lạc, thế thì mình con người mà cắt một tay, quả địa-cầu mà cắt một nửa, có lẽ còn được sao ? Xem như châu Âu, châu Mỹ, trai với gái học chung nhau một trường, ngồi chung nhau một nghị-viện. Trình-độ người nước ta, vẫn chưa có thể so-sánh được họ, nhưng mà mở đường giao-tế cho phe trai với phe gái, những con gái nào chí-khí giỏi, tính-nết lành, tự nhận mình là một bậc hào-kiệt không râu, thì lễ-giáo hủ ngày xưa xin chị em phải ra sức phế-trừ ngay mới được.

Tôi nói thế, không phải vì những phường trai hư mà nổi giáo cho giặc, cũng không phải vì những món gái xấu mà vạch đường cho kiến nhoi, tôi chỉ ước-ao cho các chị em làm nên một hạng người rất cao-thượng, sẽ dễ làm gương

cho các anh em. Ái-tình vẫn có, mà ái-tình cho trong-sạch mới là ái-tình; bầy-bạn vẫn có, mà bầy-bạn cho chính-đại, quang-minh mới là bầy-bạn. Các chị em ta được như thế, thời phế-trừ những lễ-giáo hủ, tôi thiết trông mong ở các chị em.

HỒI ÔI ! GƯƠNG ÁI-QUỐC AI SOI ?

Còn cái thắm gì bằng cái thắm mắt nước ? !
 còn cái nhục gì bằng cái nhục mắt nước ? !
 còn cái đau-đớn gì bằng cái đau-đớn mắt nước ? !

HỒI ÔI ! GƯƠNG ÁI-QUỐC AI SOI ?

Mấy câu này trích ở quyển

«GƯƠNG ÁI-QUỐC»

của Duy-Tân Thư-Xã, giá mỗi quyển 0\$25

cước-phi..... 0,15

Ở xa muốn mua xin gởi cho ông NGUYỄN TÍNH-YÊN, 0\$40
 cò (timbres poste) thì sẽ được sách xem.

C) Bây giờ lại giải-thích điều thứ ba tức là « Thực-hành những chủ-nghĩa mới. »

Chủ-nghĩa mới những điều gì ?

- a) Độc-thân sinh-hoạt chủ-nghĩa ;
- b) Cộng-đồng sinh-hoạt chủ-nghĩa ;
- c) Gia-đình giải-phóng chủ-nghĩa.

a) Bây giờ bàn về chủ-nghĩa thứ nhất, tức là « Độc thân sinh-hoạt chủ-nghĩa ».

Trước kia đã nói rằng, nữ-quyền tức là nhân-quyền, mà nhân-quyền là khi Trời sinh ra đã sẵn có, vì cớ sao mà phường đàn-bà, con-gái lại mất hẳn cái quyền làm người, thì chỉ vì có hai cớ :

MỘT LÀ: Vì đàn-bà con-gái tất phải ỷ-lại vào cha mẹ ;

HAI LÀ : Vì đàn-bà con-gái tất phải ỷ-lại vào chồng con.

Mình đã ý-lại, trông nhờ vào người, nên người mới bắt-buộc được mình, dè-nén được mình, mà quyền mình mới không có thể giữ được. Nay muốn giữ được quyền mình, thì không phương-pháp gì hơn chủ-nghĩa « Độc-thân sinh-hoạt ».

Độc-thân sinh-hoạt là mình dùng năng-lực của mình, mình làm ra cơm mình ăn, mình làm ra áo mình mặc, mình làm ra nhà-cửa mình ở. Dầu có cha mẹ, mà mình vẫn không phiền-lụy gì đến cha mẹ; nếu không có cha mẹ thì mình cũng đủ sức tự-lập lấy thân mình, mình đã không nương-dựa vào cha mẹ, lọ là nương-dựa vào chồng nữa đâu. Phỏng khiến có người con-traí nào, chí-khi cũng như mình, tư-tướng cũng như mình, có năng-lực hay tự-lập cũng như mình, thì cùng họ thắt cái giải đồng-tâm, kết cái duyên tri-kỷ, hình-thức tuy là phu-phụ, mà tinh-thần vẫn là anh em, vậy thì ta mới làm bạn với họ; nếu không thể thì, ta giữ chủ-nghĩa bất-giá như bà Triệu-Âu nước ta ngày xưa; bà trót một đời người, làm một người con gái không chồng, mà họ tên vẫn rõ-ràng trong sử sách, đó chẳng phải là anh-hùng hào-kiệt ở trong bạn gái hay sao? Thử nghĩ, thân nghìn vàng của các chị em, giá thước ngọc của các chị em, nỡ theo đòi phường cá chậu, chim lồng mà cho họ giầy-vò cái xác thịt, thà gìn-giữ lấy loan cô, hoàng lễ, sẽ để mình sung-sướng về phần tinh-thần. Thiệt như thế, thì cha mẹ đã không bắt-buộc được mình, mà lại non-nước tức là chồng, hào-kiệt anh-hùng tức là bạn, sung-sướng một đời người biết là bao nhiêu! Đó tức là « Độc-thân sinh-hoạt chủ-nghĩa ».

b) Bây giờ lại bàn đến chủ-nghĩa thứ hai, tức là « Cộng-đồng sinh-hoạt chủ-nghĩa ».

Bởi vì trên kia đã bàn về chủ-nghĩa độc-thân, chủ-nghĩa ấy đã thực-hành thì mình làm, mình ăn, mình mặc, mình làm, không ý-lại vào ai, không phiền-lụy đến ai, cũng không ai bắt-buộc được mình, thiệt là rất mực tự-do, tự-tại.

Nhưng có một lẽ, người ta ở đời tất phải có bạn-bạn trai có bạn trai, thì gái tất cũng phải có bạn gái. Chị em

ta vẫn không phải bà-vãi ở trong chùa, mà cũng không phải cô-tu ở nhà phước, có lẽ đâu một mình với bóng, võ-võ ve-ve mà xong được một đời người đâu ! Nếu như thế mà xong được một đời người, thì cũng không bổ-ích gì đến quốc-gia, không giúp-đỡ gì đến xã-hội, thiệt là oan-uổng cái công Trời Đất đã sinh ra chị em rồi đó. Vậy nên, lại phải có một chủ-nghĩa này, tức là chủ-nghĩa «Cộng-đồng sinh-hoạt». Độc-thân là cầu cho được tự-do của một mình, cộng-đồng là cầu cho được lợi-ích với xã-hội. Hai chủ-nghĩa đó, kể qua thời hình như trái nhau, kỳ-thực là giúp nhau cho hoàn-toàn mỹ-mãn. Lẽ như: ở trong các chị em có những người nào thích về « Chủ-nghĩa độc-thân » thì ta rủ nhau kết-hợp làm một đoàn-thể riêng, hoặc là đoàn-thể về tinh-thần, hoặc là đoàn-thể về chức-nghiệp ; hoặc chung nhau lập một tiệm buôn, hoặc chung nhau làm một điểm thợ. Có áo giặt, ta giặt chung với nhau ; có giày vá, ta vá chung với nhau ; có máy dệt, ta dệt chung với nhau ; có hàng bán, ta bán chung với nhau ; vui trò-truyện khi-gió kếp mưa đơn, tỏ tâm-sự khi trời cao đất quạnh ; chị nặng-nề thì em chia gánh, em đắng ngọt thì có chị nếm chung ; cái thú-vị cộng-đồng sinh-hoạt đó, làm bổ-ích cho độc-thân sinh-hoạt biết là bao nhiêu ! Cổ-ngữ có câu rằng : « Tam nhân vi chúng » nghĩa là : « Ba người cũng đã thành một đoàn-thể đông rồi. » Bởi vì người ăn ở chung với nhau, dầu chỉ ba người, mà chí-khi in nhau, tư-tưởng in nhau, chức-nghiệp làm ăn lại cũng in như nhau, thì cái việc cộng-đồng sinh-hoạt đó, sung-sướng về phần tinh-thần có lẽ gấp mười, gấp trăm cái sung-sướng về phần xác-thịt, có sợ gì “Chủ-nghĩa độc-thân sinh-hoạt” không làm được đâu ! Vậy nên “Chủ-nghĩa cộng-đồng sinh-hoạt” đây phải cặp liền với “Chủ-nghĩa độc-thân sinh-hoạt” mà xin các chị em ở trong một thì giờ này, gấp lo thực-hành lấy hai điều đó, mới có thể mong nữ-quyền mình được phát-đạt. Ví như làm thuốc, có phương công lại có phương bổ ; ví như đánh giặc, có quân chinh lại có quân kỳ ; chủ-nghĩa cộng-đồng sinh-hoạt đó, tức là phương bổ ở trong

phương thuốc, quân kỳ ở trong nhà binh ; cái kế-hoạch vận-dộng ở trong vấn-đề phụ-nữ, hai chủ-nghĩa đó, thiết không thiếu được.

e) Nay lại bàn đến chủ-nghĩa thứ ba, tức là
« Gia-đình giải-phóng chủ-nghĩa »

Theo lý-luận của nhà triết-học, với tinh-chất sinh-hoạt của loài người, thời gia-đình là chật-hẹp hơn gia-tộc, gia-tộc lại chật-hẹp hơn quốc-gia, quốc-gia lại chật hẹp hơn xã-hội. Nhưng cái đạo-lý đó, hiện nay chưa có thể nói được với chị em. Nhưng tôi cũng chỉ cứ tình-hình hiện-tại của chị em, thời cái giầy chuyên-chế, cái ngục giã-man như gia-đình ta ngày nay, thiết không gì khổ hơn nữa.

Tục-ngữ có câu rằng : « Nuôi lợn lấy mỡ, nuôi con đỡ chân tay » ; lại có câu : « Nhà giàu thương chó, nhà khó thương con. » Thế thời gia-đình xem con không khác gì lợn và chó. Tục-ngữ lại có câu rằng : « Gái có chồng như gông mang cồng ». Thế thời gia-đình xem vợ không khác gì đũa tù ! Cái xiềng-khóa ở gia-đình, nếu một ngày giải-phóng không xong, thì những chủ-nghĩa đã bàn trên kia, chỉ là nói suông, mà không có thể thực-hành được. Vườn tự-do có bao giờ cho chúng ta nhảy-nhót, đài binh-đảng có bao giờ cho chúng ta chơi-bời ; muốn độc - thân mà không ai cho mình độc-thân ; muốn cộng-đồng mà không ai cho mình cộng-đồng. Những chủ-nghĩa bàn trên kia, tất trước phải giải-quyết vấn-đề gia-đình mới có thể đạt được mục-đích, vậy nên chúng ta phải yêu-cầu cho gia-đình giải-phóng. Nhưng cái cách giải-phóng đó, cầu cha mẹ giải-phóng cho mình có được không?—Không được hẳn! Hay là cầu chồng, con giải-phóng cho mình có được không?— Không được hẳn ! Thế thì, chỉ duy chị em mình tự tìm lấy cách giải phóng mà thôi.

1) Giải-phóng về quyền kết-hôn. — Kết-hôn nếu không thuận lòng con, thì cha mẹ không nên có quyền áp-bức, bởi vì người chồng đó là người chung-thân ở với mình, tất-nhiên phải do mình kén-chọn. Những việc cha mẹ đem con làm mối nịnh-hót, đem con làm mối phát-tài,

cái giấy sắt buộc đó, phải chặt đứt ngay, đó là một việc nên giải-phóng.

2) **Giải-phóng về quyền chức-nghiep.** — Nếu chức-nghiep không hợp với chí-nguyện của con, thì cha mẹ không nên có quyền cưỡng-bức, bởi vì cái chức-nghiep đó, phải tùy ở tài-sức và tư-tướng con. Tài-sức nếu không xứng, thì chức-nghiep đó làm không nên ; tư-tướng nếu không hợp, thì chức-nghiep đó làm không thỏa. Vậy nên làm con, tất phải có chức-nghiep, mà chức-nghiep tất phải mặc lòng con kén-chọn. Giải-phóng lòng

HỒI ÔI !

Dân-tộc nào nếu còn có tâm-huyết, không muốn vĩnh-kiếp phận-trâu, thân ngựa, cam-tâm chết-bẹp dưới thế-lực « Chủ-nghĩa đế-quốc » (L'Impérialisme) thì cố bắt-chước dân-tộc Thổ-Nhĩ-Kỳ (La Turquie).

Câu này trích ở quyển :

« GƯƠNG CÁCH-MẠNG »

Của Duy-Tân Thư-Xã

Giá mỗi quyển. 0. \$ 45

Cước phí. 0. 15

Ở xa muốn mua xin gửi sáu cắc cò (timbres poste) cho ông Nguyễn Tinh-Yên D. T. T. X. thì sẽ được sách.

con muốn làm những chức-nghiep trong-sạch, mà cha mẹ cố bắt làm những việc nhuộm-nhờ ; lòng con muốn làm những chức-nghiep nặng-nề, mà cha mẹ cố bắt làm những việc rẻ-rúng, đó là một sự trói-buộc rất vô-lý, có giải-phóng được cái giấy trói-buộc ấy thì chức-nghiep phụ-nữ mới có thể tùy tài, tùy sức, mà ai nấy cũng tinh và cần ; món anh-hùng, hào-kiệt ở trong nữ-lưu có thể xuất-hiện được. Đó là việc thứ hai nên giải-phóng.

3) **Giải-phóng về quyền gia-sản.**— Quyền gia-sản ở nước ta, từ xưa tới nay, chỉ trọng phe trai mà không kể đến phe gái, thiệt là một việc đại bất-công-bình. Thường thấy nhiều nhà, con trai thì cờ bạc quanh năm, chơi-bời trót thàng, đem vườn, ruộng, tiền, của cha mẹ để cho mình mà vất vào trường du-đăng. Tuy cũng có một vài người con-gái siêng-năng, cần-kiệm, chăm-chỉ làm-ăn, mà chỉ vì không được có quyền hưởng gia-tài, nên nổi phải chịu phần thua-thiệt. Đó thiệt là một cái giây sắt buộc ở trong gia-đình, tất phải giải-phóng mới là công-lý. Nhà nào có con-trai, có con-gái, nên trai, gái xem như nhau ; nhà nào có con-gái, không có con-trai thì gia-sản, hoặc của mẹ, hoặc của cha nên cho con-gái được có quyền thừa-kế.

*
*
IV.— Kết-luận

Nói tóm lại, ở trong công-việc vận-động, cốt nhất là sức tự-động của phụ-nữ. Muốn biết đường xa hay gần, thì không chi bằng chính thân mình đứng dậy ra đi, một ngày đi đường, công-hiệu hơn một năm đọc sách địa-dư. Muốn biết nghề khéo hay vụng, không chi bằng thực-tập lấy nghề. Một năm tập nghề, công-hiệu hơn mười năm học trường công-nghiệp. Bởi vì: trí-thức nếu cầu ở người dạy thì trí-thức là trí-thức của người, mà mình không bao giờ khỏi vòng ỷ-lại ; âu là cầu trí-thức ở nơi mình thực-tập, thì trí-thức ấy là mình tự-đắc, mà mình mới nên một người tự-cường. Mình muốn nấu ăn cho sành thời mình phải xuống bếp, mình muốn buôn-bán cho sành, thời mình phải vào chợ, chị em ta muốn trí-thức cho rành, thì xin thực-hành lấy những chủ-nghĩa như trên kia.

Người xưa có câu nói rằng: « Kinh nhất biến, trưởng nhất tri. » Nghĩa là: « Trải qua một phen sự-biến thì thêm được một món tri-khôn ». Tục-ngữ ta cũng có câu rằng: « Có đứt tay mới hay thuốc. » Bây giờ ta cứ giữ lấy những chủ-nghĩa ta mà ráng sức thực-hành. Nhân luyện-tập mới nảy ra khôn-khéo, nhân thất-bại mới dễ ra thành-công, có lo gì trí-thức mình chật-hẹp nữa đâu !

Tôi thấy những người hữu-tâm, ở đời bây giờ, bàn đến vấn-đề phụ-nữ, thì chỉ lo vì không tri-thức ; bàn đến vấn-đề tri-thức phụ-nữ, thì chỉ lo vì không có giáo-dục. Than ôi ! Dựa cửa tối ngày, chỉ những lo trời sập ; đắp chiếu tối ngày, chỉ những lo đường dài, nghĩ cũng đáng tức cười thiệt!

Muốn hay bơi mà không giám xuống sông, muốn hay trèo mà không thêm lên núi, có bao giờ được đâu ! Bây giờ ta cứ xuống sông, ta bơi liều thì chẳng bao lâu mà nghề bơi cũng phải thạo ; ta cứ lên núi, ta trèo bướng, thì chẳng bao lâu mà nghề trèo chắc phải nhanh.

Xin chị em ta cứ cầu tri-thức ở nơi thực-hành, không cầu tri-thức ở nơi giáo-dục, bởi vì đời bây giờ những cơ-quan giáo-dục rất là cơ-quan hủ-bại, cầu với gia-đình thì gia-đình quá mù-mịt ; cầu với quan-phủ, thì quan-phủ quá tối-tăm ; họ đương ra sức bung-bit tri-thức mình ; có ai là người mở tri-thức cho ta, chỉ có trong thời thần lương-tri của mình, ngoài thời phong-triều mới của thế-giới. Thần lương-tri đó tức là đèn soi đêm ; phong-triều mới của thế-giới đó tức là chuông thức ngủ, chị em ta còn phải y-lại vào ai nữa đâu ? Vậy nên tôi nói rằng : « Nhứt-thiết công-việc vận-động chỉ trông vào sức tự-động của các chị em. »

HẾT

XIN ĐỒNG-BÀO LƯU-Ý

Một ít quyển sách của bản-xã có nghị-định cấm ở Trung Bắc-kỳ mà thôi, còn ở Nam-kỳ thì không quyển nào là bị cấm cả.

CÁC SÁCH CỦA DUY-TÂN THƯ-XÃ

ĐÃ XUẤT-BẢN

Cao-đẳng quốc-dân. — Tác-giả : PHAN BỘI-CHÂU.

Trong quyển sách này đoạn đầu tác-giả cắt nghĩa hai chữ quốc-dân, so sánh quốc-dân với gia-nô, khuyên quốc-dân nên tự-lập. Đoạn sau có kể ra mười chứng bịnh làm cho quốc-dân ta không thể tự-lập được. Nếu quốc-dân ta muốn tự-lập thì phải chữa bịnh mình gấp gáp. Tác-giả kể ra một bài thuốc có mười vị rất hay, Văn-chương mạnh mẽ, tư-tưởng cao xa.

Giá 0 \$.30

Luân-lý vấn-đáp. — Tác-giả : PHAN BỘI-CHÂU

Quyển sách luân-lý này khác hẳn những quyển luân-lý khác. Làm theo cách hỏi, thưa để dạy các trẻ con. Những đứa bé nào đã học kỹ quyển sách này thì khi lớn lên sẽ có nhiều tư-tưởng về quốc-gia và nhất là rất giàu về lòng ái-quốc. 0\$15

Thần tự-do I — Dịch-giả : NGỌC-SƠN và ĐOAN-HIỆT.

Sách này kể chuyện ba nhà nữ-hiệp nước Nga-la-tur (La Russie) đã dày công khó nhọc trong cuộc đại-cách-mạng của họ.

Giá : 0\$15

Gương ái-quốc I. — Dịch-giả : NGỌC-SƠN và ĐOAN-HIỆT.

Sách này thuật lại chuyện ba cô con gái yêu nước của nước Triều-Tiên. Người có tâm-huyết đọc đến quyển sách này không thể không vô cùng cảm-động.

Gương cách-mạng I. — Dịch-giả : NGỌC-SƠN và ĐOAN-HIỆT.

Sách này nói về cuộc cách-mạng ở nước Thổ-nhĩ-kỳ (La Turquie) do ông Khải-mạt-Nhĩ (Mustapha Kémal) tổ-chức. Ai muốn nghiên-cứu công cuộc cách-mạng các nước nên xem quyển ấy.

Giá 0\$45

Thuốc hoàn-hồn. — Tác-giả : PHAN BỘI-CHÂU.

Sách này làm theo lối vận-văn, trong ấy tác-giả khuyên ta mười điều: Cần, kiệm, nhân-ái, hiếu, đễ, công-tâm, liêm-sĩ, tự-tân, trung-trực, thành-tin. Giá-trị quyển sách này về văn-chương và tư-tưởng thì không phải nói nữa.

Giá : 0\$10

Văn-đề Phụ-nữ. — Tác-giả : PHAN BỘI-CHÂU.

Giá : 0\$30

ĐƯƠNG IN

Phan Sào-Nam thi-văn tập I. — Thần tự-do II.

SẼ XUẤT-BẢN

Dư cứu niên lai sở-trì chi chủ-nghĩa; Việt-Nam vong-quốc-sử; Hải-ngoại huyết-thư; Lưu-câu huyết-lệ thư.

TÁC-GIẢ : PHAN BỘI-CHÂU

Đau lòng tinh-vệ (Quốc-gia tiêu-thuyết) TÁC-GIẢ: HÒA-BÌNH

Thanh-niên với quốc-sự; Nữ-lưu với quốc-gia;

Cứu lấy chị em.

TÁC-GIẢ : VÊ-Á

TIỆM BÁN ĐỒNG-HỒ

LỚN NHỨT Ở SAIGON

LÀ TIỆM

TRẦN-QUANG-NGHIÊM

Có bán đồng hồ trái-quít (montre) và đồng-hồ đánh thức (Réveil)

200 Rue d'Espagne — gần Modern-Cinéma

Giấy thép nói : 465

TIỆM KHẮC CON DẤU

Tiệm tôi khắc đủ thứ con dấu và bảng đồng, bảng đá cẩm-thạch, để mộ bia, vân vân....

Sửa các thứ máy đánh chữ và có chạm hình người vào đồng vào đá.

Xin quý vị ở xa gửi thư đến thì tôi sẽ gửi catalogue có đủ kiểu.

TRẦN-VĂN-VÙNG

Graveur sur cuivre et marbre— Réparateur machines à écrire,
n° 77, Rue d'Ormay n° 77,

SAIGON.

ĐẢ XUẤT-BẢN (1)

1.— Cao-đẳng quốc-dân	0đ.30
2.— Luân-lý vấn-đáp	0, 15
3.— Thần tự-do	0, 15
4.— Gương ái-quốc	0, 25
5.— Gương cách-mạng	0, 45
6.— Thuốc hoàn-hồn	0, 10
7.— Văn-đề phụ-nữ	0, 30

GIẤY NHẬN MUA SÁCH

CỦA DUY-TÀN THƯ-XÃ

Tôi tên là.....

ở.....

nhận mua sách của D. T. T. X.. Xin

đính theo đây mandat.....\$..... để đóng trước.

..... ngày..... 1929

Ký tên :

(1) Thứ sách nào ngài đã có rồi thì xin gạch bỏ đi.

HÃNG XE MÁY HIỆU

BÉCÉ SPORT

CHỦ-NHƠN: B. CANCELLIERI

27-29, Đường Bảy-Bang. — CHOLON

Thưa qui ngài,

Chúng tôi hết lòng trân-trọng đưng cho qui ngài những kiểu xe máy sau này :

Xe máy số 1, sơn đen, kiểu thường mà nhẹ, bề cao 5 tấc, 5 phân, ba cái ống "tube" 26 ly..... Giá **33 \$ 00**

Xe máy số 2, sơn đen, hạng nhứt, bề cao 5 tấc, 5 phân, ống "tube" trên 26 ly, hai ống "tube" dưới 28 ly.....

Giá **33 \$ 80**

Xe máy số 3, kiểu chở đồ, bề cao 5 tấc, ống "tube" trên 26 ly, hai ống tube dưới 28 ly. Có phụ theo dàn chở đồ hoặc dàn trước, hoặc dàn sau Giá **35 \$ 00**

Mấy thứ xe trên này hoặc hàng bằng thau, hoặc hàng bằng sắt.— Ba kiểu xe đó người ta đã nghiên-cứu riêng mà chế ra cho những người làm đồn-diền, cho những người lo trồng cây, và những người làm công việc, vân vân và bán giá rất rẻ.

Mấy đều nói rõ thêm: Những món này bán luôn với xe: Niềng 700 cs, tăng đa; niềng xi trắng ở giữa có sơn màu, ru-líp (roue libre); tay cầm ăn-lê kiểu thường; và tấm lắt. Vỏ và ruột tốt nhứt hạng, ống bơm và túi đựng đồ, thắng trước và thắng sau.

Mấy món sau này phải mua riêng: Chưông kiểu lớn giá. **0\$70**, đèn dầu sơn đen... Giá: **1\$00**; đèn đá hiệu Vi-ta, Mi-ra hay là theo kiểu hai hiệu ấy.. Giá **2\$50**.

Xe máy kiểu thường mà nhẹ chạy mau, mấy người đi mần việc và loong-toong dùng:

Xe máy "Bécé-Sport" kiểu thường, xe máy nửa đua nửa không. Xe máy đua thiệt giá mỗi thứ là **\$43—50—52**. Xe máy "Lortia" kiểu thường mà tốt hơn hết, xe nửa đua nửa thường xe đua thiệt. Giá, **\$ 40—42—43**. Chưông và đèn phải mua riêng.

≡ BÉCÉ-SPORT ≡

Trong các cuộc đua Xe-Máy

Ở NAM-KỲ VÀ CAO-MÊN

**Những người dùng xe hiệu BÉCÉ-SPORT
đều ăn hạng nhất**

Nói riêng về cuộc đua « finale » do hãng thuốc Globe tổ-chức, năm người dùng xe máy hiệu Bécé-Sport đều ăn hạng nhất.

Xe Bécé-Sport làm bằng thép thiết tốt, có đồ thay đổi được ; có bộ đồ cổ hiệu Bécé-Sport ; có bộ đồ giữa bằng thép xi-trắng được giầy chứng là đồ tốt ; có niền, có tay-cầm hiệu A.V.A hay là hiệu Xăng-tờ-ri-ch (Centrix), lót đồ xi trắng ; có đùm xe hiệu tốt nhất chứa dầu không chảy ra được, làm cho xe chạy êm lẫm ; có tay vịn trong đùm xe làm theo kiểu tay vịn các xe chạy đua vòng nước Lang-sa ; có cãm lót đồng xi trắng ; có giầy sên hiệu Bờ-Ram-Tông (Brampton) hay là hiệu Vệt-Ru (Verjoux).

Trong các thứ xe máy chỉ có thứ xe hiệu Bécé-Sport là thứ ngộ nhất, nhẹ nhất, và chạy mau nhất mà thôi. Các kiểu như sau này : Xe thường, xe nửa đua nửa thường, xe cuộc boadô (course horaux), xe kiểu du-lịch có bao nửa giầy sên, xe kiểu sang bao trùm giầy sên.

→ BÉCÉ-SPORT ←

Khi vô tiệm hay là gửi thơ đến mua thì hãy nhớ nói thấy rao
hàng ở các sách của D. T. T. X.

ĐÃ XUẤT-BẢN :

Sách của ông **VŨ-ĐÌNH-HẢI**

LA COMÉDIE EST JOUÉE

(A mon cousin Vũ-Đình-Di (poèmes) 5 f.

L'INTELLIGENCE N'A PAS DE COULEUR (Théâtre) 2e édition 3 f.

ĐƯƠNG-SOẠN : **LA POLITIQUE DE DEMAIN**

Dédicace à S. M. Bảo-Đại

Mua đồ dùng ở các tiệm buôn là một việc cần, mua sách của D. T. T. X.
là một việc cần hơn.

QUẢNG-CÁO ĐỒNG-BÀO

Chúng tôi, từ buổi tổ-chức nên BỘ SÁCH NGÀY MAI nhan-đề CHIỀU-ANH VĂN-TẬP, nhân đến nay xuất-bản vừa được bốn quyền. Trong mỗi quyền luận-văn, xã-thuyết, chúng tôi hằng lưu-tâm, cố gân thiên theo lối tư-tưởng mới, kỳ vọng mỗi-mong đối với dân-tri giữa thời-buổi hỗn-độn này, có phương lợi-ích trong vạn nhứt. Các báo quốc-âm, (nhứt là Thần-chung và Công-luận) đã hoan tâm giới-thiệu trong quốc dân một cách rất nên kbuyễn-khích. Chúng tôi lại hằng nhận được các thơ của độc-giả khắp phương gửi về, ngoài sự biểu-tình, kích-lệ, lại còn khuyên chúng tôi hãy gầy phương công truyền bộ sách trên, trong bình dân, ai cũng có thể mua xem đặng.

Hôm nay nhưn được 1° — phần đông độc-giả yêu tình khuyến miến, 2° — các bạn đồng chí chẳng quản công, tùy tài dưc giúp đàng ngôn-luận, nên thành tâm định giá thật nhẹ, là 2 \$ 00 12 quyền. Trong mỗi quyền có bản nhiều vấn đề (Phong-tục, Thực-nghiệp, Giáo-dục, Chánh-trị v.... v....) Khuôn khổ sách lại rộng và dày từ 25 đến 35 trang? Vậy trong bà con, nếu biểu-tình phương hướng của chúng tôi, thì xin mau ghi vào giấy dưới đây, gửi về sớm hầu biết số lãng trong sự in sách. Thơ từ, mandat đề ngay cho M. Lê-tấn-Tài, chủ-nhơn Chiều-anh thư-quán, đường Đỗ-hữu-Vị, Mytho.

GIẤY NHẬN MUA

Nhờ quý hiệu mỗi khi phát-hành bộ sách CHIỀU-ANH VĂN-TẬP, xin sốt-sắng gửi về cho. Đây tôi có định theo số bạc 2 \$ 00 giá tiền mua 12 quyền.

Xin đề theo đây :

Ký tên,

M.....

.....

.....

IN TẠI NHÀ IN TAM-THANH, LÊ-THIỆN-PHƯỚC
108-110, PLACE MARÉCHAL FOCH, DAKAO-SAIGON

mặc, sanh-kế càng ngày càng cùng-quần, giống-nòi sanh-sản càng ngày càng sút-kém và chết mòn chết mỏi đi : cái họa ngược-sát vô-hình bằng-kinh-lẽ xâm-lược còn thể thâm gấp trăm gấp ngàn cái họa ngược-sát hữu-hình bằng gươm, súng trái-phá ; họ tiêu-giết mình một cách êm-đềm như người bị trùng lao nó đục khoét ngấm-ngấm hết gan phổi vậy. Chúng ta hãy xem : người giống đỏ ở châu Mỹ hiện nay tiêu-giết gần hết rồi, thậm-chí người giống trắng họ đã xưng lên rằng : phải bảo-tồn người giống đỏ để bày vào nhà « Nhân-chủng bác-vật-quán » Hỡi ôi ! Mạnh được yếu thua, k hôn sống bóng chết, cái luật sống-còn ở đời này như thế đó !

Thế-lực của chủ-nghĩa đế-quốc thì thật hùng-vĩ vô-cùng, trên thế-giới có năm giống người thì bị giết-vong hoặc nô-lệ ba giống rưỡi rồi, trên mặt địa-cầu có năm châu thì ba châu rưỡi bị chiếm làm đất thực-dân rồi. Những nước ồm chủ-nghĩa đế-quốc như nước Anh chiếm nước Ấn-độ, nước Ai-cập ; nước Mỹ chiếm nước Phi-luật-tân ; nước Pháp chiếm nước Ma-lạc-kha và Việt-Nam ta vân vân. Nước Trung-hoa và nước Thổ-nhĩ-kỳ là hai nước lớn cũng bị họ xâu-xé như một đàn quạ đòi tranh nhau miếng thịt trâu toi ; thôi thì những đế-quốc là dao thớt, mà những nước kém hèn là cá thịt vậy.

Muốn tránh cái thảm-họa tuyệt-giết, nước Ấn-độ, nước Ai-cập, nước Phi-luật-tân, nước Ma-lạc-kha, nước Trung-hoa, nước Thổ-nhĩ-kỳ đều vùng dậy nổi cách-mạng. Có nước còn đương quần-quại trong vũng máu đào, có nước đã bước lên được con đường quang-vinh, đề-tạo được quốc-gia mới. Cách-mạng căn-cứ ở đâu ? — Ở tinh-thần dân-tộc. Thế nào là tinh-thần dân-tộc ? — Là cùng một dân-tộc, cùng ngấm-ngấm chung nhau sự thương-xót, sự đau-đớn, sự tủi-nhục, sự lo-sợ, kể đến sự tức-giận mà nổi lên tinh-thần chấn-tác phấn-đấu, mới kết-tinh lại với nhau thành một đoàn-thể rất mạnh, mà cùng nhau nắm gai ném mật, chung nổi ăn-ưu, đề cố thoát cho khỏi kiếp trâu ngựa, khỏi vòng tuyệt-giết. Tinh-thần dân-tộc chính là một vị « cái tử hời sanh đệ-nhứt thánh-dược » của những dân-tộc hèn yếu vậy.

Hiện nay dân-tộc ta đương ở cái địa vị « sợi tóc buộc ngàn cân », tinh-thần dân-tộc chỉ còn thoi-thóp, cái hiểm-tượng tuyệt-giết đã bày ra trước mắt. **Làm thế nào ? Anh em chị em thanh-niên ! Chúng ta phải làm thế nào ???**

Chúng ta phải đề-tỉnh « tinh-thần dân-tộc » mới được. Muốn đề-tỉnh tinh-thần dân-tộc phải làm thế nào ? Phải bồi đạo-đức, mở trí-thức, nuôi tư-tưởng cho

dân. Muốn bồi đạo-đức, mở trí-thức, nuôi tư-tướng cho quốc-dân phải làm thế nào? — Phải có thật nhiều sách vở để truyền bá tư-tướng mới, học-thuật mới, chủ-nghĩa mới, nói tắt lại là « **Chủ-nghĩa Duy-Tân** ». Nhất là phải có một đoàn-thể thật hoàn-toàn làm tiêu-biểu lên, làm đội quân tiên-phong để phá đường mở lối cho quốc-dân. Song, nói thêm đau-xót, nhắc càng tủi-hờ, hiện nay trong nước ta chưa có một đoàn-thể nào!

Chúng tôi, tài còn hèn, học còn kém, chỉ vì đã bao lâu mong-mỏi mà trong nước vẫn thừa người, ngày nay chỉ còn biết đem một tấm tinh-thành, lấy những điều nghiên-câu được trong những sách mới, một mặt tự miễn-lệ đào-luyện lấy mình, một mặt truyền-bá cùng đồng-bào.

Hiện nay chúng tôi, tài-chánh còn eo-hẹp, thư-xã lờ-chức còn nhiều điều khuyết-điểm, chúng tôi xin trân-trọng thưa với anh em chị em, nếu thấy điều gì lầm-lỗi, nên vì nghĩa-vu chỉ bảo cho, và có ai đồng-chí thì xin đồng-lao công-lác với chúng tôi.

« **Mây hãy tự giúp, rồi trời sẽ giúp mây** ». Anh em, chị em thanh-niên! Nếu chúng ta có tinh-thần phấn-đấu thì sẽ có một ngày tinh-thần dân-tộc hồi-phục, dân-tộc ta mới có cơ thoát khỏi cái thảm-họa tuyền-giết mà bước lên con đường « **Duy-tân** », bốn chữ « **Nước Việt-Nam mới** » sẽ xuất-hiện ở thế-giới này vậy.

Muốn cho tiện việc đọc sách thì nên mua theo lối « **đóng tiền trước** » (abonner), nghĩa là đóng trước cho bản-xã một số tiền nhiều ít tùy theo ý mình, bản-xã sẽ gửi biên-lai đến và trừ lần cho đến khi hết số tiền. Sách gửi theo lối « *imprimé recommandé* » cho khỏi sợ mất. Nếu chỗ nào có nhiều ngài mua thì gửi chung vào một gói để tên một ngài lãnh rồi trao lại những ngài kia. Mua theo lối đóng tiền trước như thế bản-xã xin trừ hoa-hồng là 5%: khi nào gửi sách trừ hết số tiền rồi, bản-xã sẽ xin báo tin trước. Ngài nào làm đại-lý cho bản-xã mỗi khi sách ra bản-xã cứ việc gửi sách đến, theo lối lãnh-hóa giao-ngân thì xin trừ hoa-hồng 20%, trả tiền góp xin trừ hoa-hồng 15%, tiền gửi về bản-xã chịu. Mua sỉ, 50 quyển trở lên trừ 25%; 50 quyển trở xuống trừ 20%. Thư-từ và « mandat » xin đề cho:

Ông NGUYỄN TÍNH-YÊN, « Duy-Tân Thư-Xã »

43, đường d'Ariès — SAIGON